

albISLAM

revistë e përmuajshme fetare kulturore shkencore

Princi i ëndrrave... i pasur dhe romantik

■ **Faqe 5**
**Sulmi i perëndimit
ndaj Islamit –
etapat dhe zhvillimi**

■ **Faqe 19**
**Daveja -
mision i çdo
hesimtari**

■ **Faqe 32**
**Thirri
njerëzit
për haxhillëk**

ISSN 1409-6250

9 771409 625002

Redaksia:

Bekir HALIMI, Talha KURTISHI,
Muhamed DËRMAKU, Agim BEKIRI,
Alaudin ABAZI, Ali SHABANI,
Lulzim SUSURI, Enver AZIZI,
Ulvi FEJZULLAHU
Sedat SHABANI

Bashkëpunëtorë:

Ekrem AVDIU, Ismail BARDHOSHI,
Enis RAMA, Ahmed KALAJA, Fadil MUSLIU

Redaktor gjuhësor:

Fatmir Baçi

Redaktor teknik & faqësës:

Halil BERISHA

Redaktor artistik & disenji:

Azem ZAIMI

Botues:

Metush MEMEDI

Adresa:

rr: 110 nr: 5, Çarshia e vjetër
Shkup 1000

e-mail: albislam@gmail.com

sms: +389 75 436 718

tel & fax: +389 2 3230 827

Revista është e regjistruar
pranë Agjencisë për Informata
të Maqedonisë nr. 02-124/2
ISSN: 1409-6250

Tirazhi: 1500

ABONIMI NJËVJEÇAR

Për Maqedoni: 600 den, Evropë: 20 €,

Kanada dhe Amerikë: 40 €

(në çmim janë të përfshira edhe
harxhimet postare)

NUN-R DOOEL

Xhirollogaria: 300000001759616

Komercijalna Banka A.D. - Skopje (denar)

Xhirollogaria: 0270100209184

Komercijalna Banka A.D. - Skopje (euro)

Rr. "Kej Dimitar Vlahov" 4

S.W.I.F.T. : KOB5MK2X

IBAN MK07300701002091869

Numri tatimor: 4030003487017

alb
ISLAM

DEL NË FILLIM TË MUAJIT

Kurbanet 2007

Sh. H. Bamirësia këtë projekt do ta realizon
duke iu përmbytur
këtyre kushteve:

- Kurbanet që do të theren janë
bagëti të mëdha-lopë që i plotë-
sojnë kushtet (2-7 vjet)...

- Therjen do ta mbikëqyrë
komision profesional fetar dhe
sipas rregullave të shariatit...

- Therja do të kryhet
në thertore profesionale..
- Cilësinë e mishit do ta mbikëqyr
veterinar profesionist....

Shpërndarja...

ÇMIMI I KURBANIT
90 EURO

BËHU ÇELËS I TË MIRËS

3

Kreativiteti është aftësi e dhuruar nga Allahu i Madhërishëm te shumë njerëz, të cilët luajnë rol të rëndësishëm në qytetërimin dhe zhvillimin e njerëzimit. Njerëzit që kanë ide të reja, për të ndryshuar gjendjen e shoqërisë ku u dëgjohet zëri, në përgjithësi janë pak dhe kjo na brengosë. Na brengosë nëse ky numër i vogël nuk janë të orientuar

dhe të udhëzuar nga e mira, na brengosë nëse ky numër ka qëllim të vetmin ngritjen e tyre personale apo – Zot na ruaj – përfitime materiale. Këta njerëz i japin drejtimin popullit dhe këta bëhen shkak për t'i çuar drejt të mirës dhe lumturisë apo të keqes dhe mërziisë.

Si myslimanë, të zbukuruar me dritën e imanit, dritë e cila ndriçon udhën e mirë dhe të plotësuar me porosinë e pakufishme të Kur'anit dhe Sunetit, duhet të bëhemi të parit që parashtrojnë ide pozitive, plane përmirësuese dhe të jemi shëmbëlltyrë konkrete në atë që themi dhe parashtrojmë.

Ndonjëherë edhe nuk ka nevojë për ide dhe plane të reja, mjafton të përkujtojmë mirësitë e shumta që i kemi lexuar apo dëgjuar dhe t'i nxjerrim në jetë. E rëndësishme është të bëhemi çelësa të mirësive, t'ia promovojmë ato shoqërisë dhe popullit tonë, iniciativat e mira nga dikush t'i përkrahim dhe t'i ndihmojmë me gjithë fuqinë. Nëse kemi mundësi të nxisim dikë për të bërë një punë të mirë, p.sh. të shkojë në haxhillëk duhet ta bëjmë atë sa më parë, e jo të kundërtën, t'ia vështirësojmë rrugën që ai ka synuar edhe pa ndihmën tënde, sepse në atë rast nuk je çelës i të mirës, por çelës i të keqes dhe mbyllës i të mirës.

Çelës të të mirës ishin edhe ato motra që ngritën iniciativën në Maqedoni për të kërkuar të drejtën e daljes me shami nëpër dokumente, e së bashku me to i numërojmë edhe të gjithë që shprehën përkrahjen për këtë nismë të bekuar, ndërsa ata që mundohen edhe për këtë rast të gjejnë "qime në ve", u themi: keni frikë Allahun dhe nëse nuk keni mundësi të bëheni çelësa të të mirës, mos u bëni mbyllës të saj.

Nëse vërtetë duam të bëhemi çelës të të mirës dhe mbyllës të të keqes duhet të jemi të sinqertë me Allahun në çdo fjalë dhe në çdo vepër, ta lusim Allahun shumë për të na dhënë sukses në punët tona, të tregojmë interesim në kërkimin e dijes, sepse dija t'i hapë shumë rrugë që i ke menduar të mbyllura, të jemi besimtarë të devotshëm, praktikues të farzeve sidomos, por të namazit në veçanti. Të zbukurohemi me moral të lartë dhe të largohemi nga sjelljet e ulëta, të shoqërohemi dhe të rrimë me njerëz të mirë, sepse në ato ndeja janë të pranishëm edhe melaqet dhe ata i përfshinë mëshira e Zotit. Vazhdimisht duhet të përkujtojmë edhe ringjalljen, atë ditë kur kemi dëshirë që bagazhi i vepra tona të mira të jetë sa më i madh. Ajo që është më e rëndësishmja për të arritur këtë dhunti është dëshira jonë e flaktë për bamirësi dhe përmirësim, e cila vjen nga zemra dhe shihet qartë në gjymtyrët tona.

Le të jetë nxitja më e madhe nga hadithi në vazhdim. I Dërguari Muhamed, lavdërimi dhe paqja e Allahut qoftë mbi të, ka thënë: *"Ka prej njerëzve që janë çelësa të të mirës, mbyllës të të keqes, ndërsa ka të tjerë çelësa të të keqes, mbyllës të të mirës. Lum për ata në dorë të të cilëve Allahu ka dhënë çelësat e të mirës dhe mjerë për ata në dorë të të cilëve Allahu ka dhënë çelësat e të keqes".*

Në emër të redaksisë:
Omer BERISHA

ISLAM

- Faqe 5** Sulmi i perëndimit ndaj Islamit — etapat dhe zhvillimi

- Faqe 10** Prania amerikane në Irak — mes tërheqjes dhe ngeljes

- Faqe 14** Raport për Islamin në perëndim

- Faqe 16** Identiteti i myslimanit

- Faqe 19** Daveja - misioni i çdo besimtari

- Faqe 24** Bisedë me hijen

- Faqe 26** Islami dhe përparimi teknologjik

- Faqe 30** Shkaqet e përhapjes së ateizmit

- Faqe 32** Thirri njerëzit për haxhillëk

- Faqe 37** Disa mësimet Kur'anore

- Faqe 41** Princi i ëndrrave... i pasur dhe romantik

- Faqe 46** Fëmija yt, si të sheh...

- Faqe 49** Mbarësoni fëmijët tuaj me lutje (2/2)

- Faqe 52** Haxhillëku

- Faqe 55** Pastrimi për namaz

Sulmi i perëndimit ndaj Islamit — etapat dhe zhvillimi

5

Basim HAFAXHI

Hyrje

Pas ngjarjeve të 11 shtatorit të vitit 2001, disa shtete perëndimore i shpallën luftë Islamit dhe botës Islame nën parullën **“luftë kundër terrorizmit”**. Kjo kahje u bë edhe më e qartë dhe më e ashpër me kalimin e disa viteve pas 11 shtatorit. Politika e përplasjes pësoi ndryshim dhe zhvillim kundrejt Islamit dhe botës Islame e mund të ndahet në dy etapa kryesore:

Etapa e parë: filloi menjëherë pas ngjarjeve të

Kalimi nga injorimi dhe marginalizimi drejt prirjes për ta asgjësuar Islamin dhe mobilizimit të botës kundër tij

Myslimanët arritën të përdorin median bashkëkohore, qoftë kanalet satelitore apo internetin, për t'i rezistuar synimit për zvogëlim të umetit dhe këtë sukses e arritën me forma të llojlloshme, të dalluara dhe kreative.

shtatorit dhe vazhdoi deri në fund të vitit 2006. Kjo etapë synonte hapjen e rrugës për etapën e dytë, e cila dallon shumë qartë nga etapa e parë.

Etapa e parë filloi me përplasjen ndërkombëtare me Islamin dhe botën Islame dhe kishte si synim të vetin: ndryshimin e Islamit, marginalizimin e ndikimit të tij dhe largimin e myslimanëve prej Islamit.

Për realizimin e këtyre synimeve ata hartuan plane dhe programe. Prej tyre ishin: përçarja në radhët të myslimanëve, përkrahja e lëvizjeve sektare, margjina-

Artikujt e paraqitur në këtë rubrikë janë mendime dhe komente personale të autorëve dhe nuk korrespondojnë patjetër me atë që redaksia i di për të vërteta

Aktuale

1 Dhjetor 2007
21 Dhulka'de 1428

albiSLAM

lizimi i Islamit, pakësimi me çdo kusht i aktivitetit islamik dhe humanitar dhe themelim të frontit ndërkombëtar, që do ta përkrahte projektin amerikan nën emrin *"lufta kundër terrorizmit"*.

Etapë e dytë: kjo etapë fillon me fillimin e vitit 2007 dhe ka marrë tipare dhe mekanizma të ndryshme nga ato të etapës së parë.

Kjo etapë është më e rrezikshme, sepse paraqet luftë globale kundër botës islame, synon të eliminojë ndikimin e Islamit në planin ndërkombëtarë dhe rreh të mobilizojë tërë botën kundër botës Islame.

Ata rrahin të stimulojnë **braktisjen e Islamit** (renegatësinë) dhe t'i bëjnë myslimanët të pandjeshëm ndaj përplasjes, nëpërmjet parullave të bashkëjetesës dhe tolerancës.

Ky studim synon monitorimin e tipareve të kësaj etape të përplasjes me Islamin dhe studimin e mënyrave të përplasjes me to dhe thirrjen e umetit islam që të solidarizohen rreth këtij projekti.

Ne jemi të bindur se ky projekt me plan afatgjatë do të dështojë, mirëpo kjo s'do të thotë të mos përballemi me të, të mos tentojmë ta kuptojmë atë apo t'i tërheqim vëmendjen umetit për këtë gjë.

Tiparet e etapës së parë

Pas ngjarjeve të shtatorit të vitit 2001 perëndimi kuptoi se është duke u përplasur me një fe të aftë për të lëvizur si individët, ashtu dhe shoqëritë që të rezistojnë dhe të jenë të aftë për përplasje. Disa ideologë të perëndimit u përpoqën të gjejnë ata që do të mundoheshin t'i bindin se perëndimi është në përplasje të vërtetë me të njëjtin problem me të cilin është ballafaquar

Ata nuk dëshirojnë aspak ta përdorin xhaminë, sepse sipas tyre xhamia paraqet simbolin e Islamit, pa marrë parasysh se çka do të thuhet apo veprohet aty. Andaj kahja për të ndryshuar Islamin synon fillimisht pakësimin e lidhjes së njeriut me xhaminë dhe transferimin e hapësirës së debatit, fetvasë, mendimit dhe thirrjes jashtë xhamisë, duke kaluar te kanalet satelitore, te shoqatat e shoqërisë civile, forumet e mendimit apo mediet etj.

iluminizmi dhe rilindja në Evropë para tre shekujsh. Sipas mendimit të tyre, sot Islami është feja që pengon lëvizjen e zhvillimit kapitalist, pasi disa njerëz janë të lidhur për të, pa marrë para sysh a i komentojnë mirë nocionet e tij apo janë ekstremistë gjatë zbatimit të disa nocioneve të tij.

Problemi qenësor që nxori krye pas ngjarjeve të 11 shtatorit, ishte se feja Islame paraqet potencial të madh ideologjik dhe sigurisht, potencial të vërtetë fetar në gjithë botën islame.

Disa ideologë të perëndimit menduan se receta që është përdorur për zvogëlimin apo nënshtrimin e kishës më herët në Evropë ka mundësi ta ndërpresë ndikimin e xhamisë, aq sa disa prej tyre filluan të flasin për rileximin e Kur'anit sipas pikëpamjeve bashkëkohore.

Perëndimit i interesojnë plan-programet e lëndëve fetare të shkollave tona, monitorojnë ligjëratat e hoxhallarëve dhe fjalimet e vaizëve, madje, edhe kanalet satelitore. Ata i mëshojnë nevojës së rikuptimit të Islamit në prizmin e ndryshimeve të shekullit.

Shprehje të bukura dhe shndritëse, mirëpo qëllim dinak dhe mënyrë e suksesshme më herët.

Myslimanët kanë divergjenca rreth komentimit të këtij fenomeni, mirëpo ideja bazë, që përbën bazën e etapës së parë është synimi i ndryshimit të Islamit dhe marginalizimi i tij.

Në fillimin e etapës së parë disa shtete perëndimore synuan ta nxjerrin Islamit jashtë kombinimeve të qasjeve me botën Islame dhe nëpërmjet medias dhe deklarave të liderëve të tyre shpallën se ata nuk kanë armiqësi ndaj Islamit dhe se Islami nuk paraqet rrezik për perëndimin ose për shoqëritë perëndimore. (*shiko deklaratat e këtilla në: "The White House Press Department", November 20, 2002 dhe December 5, 2002*).

Mirëpo në të njëjtën kohë ata bënë fushatë kundër lëvizjeve që i rezistonin projektit të hegjemonisë, duke i akuzuar herë me terrorizëm, herë me përkrahje të terrorizmit, duke tentuar të kufizojnë aktivitetin e shoqatave humanitare islame etj.

Pikëpamja e neokonservatorëve në këtë etapë ishte ajo që kemi shprehur në një studim të publikuar para disa vitesh, se Islami paraqet rrezik për sovranitetin e Amerikës dhe udhëheqjes individuale në botën e nesërme. Në përkrahjen e kësaj ideje dhe thirrjen në të, ndihmoi edhe bindja fetare e kryetarit amerikan, i cili i përkrah idetë që planifikojnë përplasje me të ashtuquajturin **"ekstremizëm islamik"**.

Neokonservatorët i mëshuan fort idesë se ngjarjet e viteve të fundit në botë kanë

treguar se feja Islame paraqet sfidë të vërtetë para hegjemonisë amerikane në botë dhe se projekti i dominimit ekonomik, politik dhe ideologjik të botës do të ballafaqohet me një hasëm të egër, që e fiton kreditin e vet kulturor dhe fetar nga mësimet e Islamit.

Ata në këtë etapë kanë ndihmuar disa programe që synojnë dobësimin e ndikimit të Islamit në jetën e përditshme të njerëzve në botën Islame. Këto programe janë: ndryshimi i plan-programeve mësimore, kufizimi i gjërave që mund të kuptohen si antisemit ose të kundërta me vlerat botërore në kanalet satelitore, presioni i qeverive në skajëzimin e rolit të xhamisë, dhënia hapësirë të barabartë të gjithëve në paraqitjen e pikëpamjeve të tyre në lidhje me fenë Islame, mos prekja e asnjë mendimi duke u mbështetur në pretendimin se cenojnë premiset e fesë etj.

Ata gjithashtu vepruan shumë qartë në zëvendësimin e të gjitha shoqatave humanitare islame me shoqata vendore, të cilat nuk kanë të bëjnë me fe, me pretekstin e luftës kundër terrorizmit.

Në të njëjtën kohë shumë shkrimtarë që kanë lidhje me perëndimin u angazhuan me shkrime të veta ku thërrasin në rikomentimin e Islamit në prizmin e realitetit të sotëm të botës, duke mos iu përmbajtur komenteve të mëparshme të Kur'anit.

Media perëndimore spikati disa simbole të të ashtuquajturit iluminizëm në botën arabe, kurse në shumicën e rasteve synoi sulmin

Mirëpo qeveritë arabe e kanë kuptuar se rruga e vetme e bashkëveprimit me xhamitë është futja e tyre nën kontroll të plotë të shtetit. Kështu kanë vepruar shumica e qeverive në dy dekadat e fundit.

kundër Islamit ose u kah për ta larguar atë nga jeta e përgjithshme e shoqërive arabe.

Margjinalizimi i xhamisë

Prej hapave të rëndësishme të ndërmarra nga perëndimorët në luftën kundër forcës fetare dhe ideologjike të Umetit është edhe kalimi i skajshëm nga projekti i perëndizimit në projektin e ndryshimit, domethënë nga projekti i ndryshimit të myslimanëve në projektin e ndryshimit të Islamit, dhe prej hapave më të rëndësishëm për të realizuar këtë synim ish marginalizimi i rolit të xhamisë dhe eliminimi i ndikimit të saj te myslimanët.

Mendimtarët e perëndimit kanë vërejtur se shekuj me radhë mënyra shembullore për çlirimin nga ndikimi i fesë është skajëzimi i pozitës së fatoreve dhe lidhjes së njerëzve me to. Hartuesit e të ashtuquajturës rilindje shekullare perëndimore kanë arritur sukses në largimin e njeriut evropian nga kisha dhe shndërrimin e kishës në qendër shoqërore e jo fetare.

Vitet e ballafaqimit mes disa shteteve arabe dhe disa organizatave islamike është dëshmi se çdo herë që ka patur gara për dominim mbi xhamitë, fitorja ka qenë në krahun e popullit dhe organizatave islamike, pa marrë parasysh se sa ata janë afër apo larg kuptimit të drejtë dhe mesatar të Islamit. Mirëpo qeveritë arabe e kanë kuptuar se rruga e vetme e bashkëveprimit me xhamitë është futja e tyre nën kontroll të plotë të shtetit. Kështu kanë vepruar shumica e qeverive në dy dekadat e fundit.

Kurse mendimtarët e hegjemonisë perëndimore që interesohen të bashkëveprojnë me Islamin kanë

pikëpamje tjetër në lidhje me xhamitë.

Ata nuk dëshirojnë aspak ta përdorin xhaminë, sepse sipas tyre xhamia paraqet simbolin e Islamit, pa marrë parasysh se çka do të thuhet apo veprohet aty. Andaj kahja për të ndryshuar Islamin synon fillimisht pakësimin e lidhjes së njeriut me xhaminë dhe transferimin e hapësirës së debatit, fetvasë, mendimit dhe thirrjes jashtë xhamisë, duke kaluar te kanalet satelitore, te shoqatat e shoqërisë civile, forumet e mendimit apo medias etj.

Kur debati rreth Islamit kalon jashtë xhamisë, atëherë kjo i hap shumë shtigje arkitektëve të projektit për ndryshimin e Islamit, atëherë hoxha bëhet vetëm një palë në këtë debat dhe mund të fitohen mendimet e tija nëpërmjet hileve mediale apo komerciale, të cilat s'kanë asgjë me mesazhin apo përmbajtjen.

Edhe pse botëkuptimet e perëndimit në këtë etapë për ndryshimin e Islamit kanë qenë të llojllojshme, kanë patur një element të përbashkët, që është mos mbështetja totale në lëvizjet shekullare apo liberale. Sepse këto lëvizje, edhe pse kanë përvetësuar programet shekullariste dhe liberaliste, kur kanë të bëjnë me Islamin, e pranojnë atë si fe. Perëndimi e komenton këtë se te disa prej tyre akoma ka zemër ku ka dritë të Islamit, kurse disa të tjerë se kjo betejë është e humbur, kurse të tretët mendojnë se nuk duhet nisur konflikti me islamin edhe nëse këtë gjë e kërkon perëndimi.

Për ta kapërcyer këtë situatë perëndimi përdori dy mënyra:

Ndërhyrja e drejtpërdrejtë për të realizuar synimin e kërkuar duke përdorur ligjet ndërkombëtare dhe krahun ushtarak dhe ekonomik amerikan.

Presioni i drejtpërdrejtë mbi shtetet dhe qeveritë arabe e islame për të bërë

hapat që sipas perëndimit duhet të bëjnë, për të realizuar qëllimin e kërkuar: ndryshimin e Islamit.

Për këtë qëllim u shfrytëzuan ambasadat e huaja, shoqatat humanitare, organizatat e ndryshme që gjenden në rajon, për të kontribuar qartë dhe publikisht në këtë program. Gjashtë vitet e kaluara janë dëshmi e garës së fortë për realizimin e këtij synimi dhe realizimin e këtij projekti në botën islame, mirëpo sërish kanë dështuar në shumë aspekte të këtij projekti.

A ka korrur sukses perëndimi në etapën e parë të përplasjes?

Në rreshtat e mësipërm paraqitëm tiparet më të rëndësishme të etapës së parë nga ballafaqimi i perëndimit me botën Islame. Ky ballafaqim ka realizuar shumë synime në vitet e kaluara, përpos synimit të ndryshimit të islamit. Lëvizja anti-Islame ka arritur disa suksese në projektin e marginalizimit të islamit dhe largimin e myslimanëve prej Islamit, e kjo, fatkeqësisht, vërehet në shumë shoqëri islame në kohën e fundit, edhe pse shtohet shfaqja e disa manifestimeve të zgjimit islam në pamje dhe dukje.

Ata arritën sukses në ringjalljen e disa thirrjeve sektare dhe përforcimin e tyre brenda botës islame. Ata arritën një pjesë të suksesit edhe në kufizimin e volumit të aktivitetit islamik dhe humanitar në shumë shtete arabe dhe islame dhe arritën të bëjnë një front, edhe pse në shikim të parë nuk duket homogjen, mirëpo është efektiv dhe me ndikim në ngushtimin e jetës

Kjo etapë është më e rrezikshme, sepse paraqet luftë globale kundër botës islame, synon të eliminojë ndikimin e Islamit në planin ndërkom-bëtarë dhe rreh të mobilizojë tërë botën kundër botës Islame.

së myslimanëve nën parullën **“lufta kundër terrorizmit”**.

Nga ana tjetër, umeti islam arriti sukses të ruajë pastërtinë e fesë së vet nga ndyrësira e ndryshimit dhe shëmtimit që tentuan t’ia bënin disa dhe i mbrojti stoikisht simbolet e veta fetare, të cilat u ballafaquan me tentime të përqeshjes dhe nënçmimit nga disa në perëndim. U themeluan disa organizata islame të shoqërisë civile në fushën e punëve sociale dhe të medias për t’i rezistuar projektit perëndimor për marginalizim të Islamit ose largim të myslimanëve nga fusha e ndikimit botëror. Myslimanët arritën të përdorin median bashkëkohore, qoftë kanalet satelitore apo internetin, për t’i rezistuar synimit për zvogëlim të umetit dhe këtë sukses e arritën me forma të llojllojshme, të dalluara dhe kreative.

Një vështrim i përgjithshëm na sqaron se përkrahësit e ballafaqimit në perëndim arritën sukses në shumë gjëra që synonin, kurse bota Islame kohën e fundit filloi të organizojë radhët e veta për t’u ballafaquar me këtë projekt, ndoshta ky është shkaku pse nuk arriti sukses në mbrojtjen nga të gjitha sulmet e perëndimit. Umeti ka nevojë për më shumë kontribut dhe koordinim më të gjerë mes shtresave të ndryshme për të arritur sukses në ballafaqimin e sulmit të perëndimit ndaj Islamit dhe myslimanëve, sidomos me zhvillimin e ballafaqimit dhe kalimin e tij në etapën e dytë, tiparet e të cilës do t’i shohim në vitet e ardhshme.

Përshtati: Bekir Halimi

Prania amerikane në Irak — mes tërheqjes dhe ngeljes

Ali Husejn BAKIIR

Zinxhiri i gjakderdhjes amerikane në Irak vazhdon përderisa vazhdon ende prania e forcave amerikane në vend. Momentalisht, Shtetet e Bashkuara në Irak janë duke jetuar sikur mes dy nofullave të darës, ato kanë dy zgjedhje, prej të cilave më e ëmbla është e hidhur:

Zgjedhja e parë: Konkretizohet me tërheqjen dhe braktisjen nga Iraku. Opinioni i përgjithshëm amerikan momentalisht po ushtron trysni se kjo

duhet të ndodhë. Kjo është domethënia edhe e rezistencës irakiane. Ngaqë humbjet amerikane, qofshin ato njerëzore, materiale apo ushtarake janë në rritje e sipër dhe tashmë drejtoria amerikane s'ka mundësi t'i fsheh këto gjëra para opinionit të brendshëm, e as të pakësojë ndikimin dhe rezultatet e tyre.

Zgjedhja e dytë: Detyron bartjen e humbjeve shumë të larta materiale, njerëzore dhe ushtarake që të qëndrojë

në Irak, gjë e cila do të thotë përulje para asaj përqindje të gjakderdhjes që vjen prej rezistencës irakiane, e cila nuk do të ndalojë pa tërheqjen e forcave amerikane.

Mbetja në Irak dhe shpenzimet materiale, njerëzore dhe ushtarake

Shpenzimet reale sa shkojnë dhe rriten, ato janë një derdhje serioze nga arka e Shteteve të Bashkuara; këto harxhime do të lënë ndikim të madh në rritjen e tatimeve. Këto harxhime, sipas ekspertit ekonomik **Xhozef Stiglic** sillen midis 750 miliardë dollarë dhe 1.2 trilionë dollarë, për vitin 2006. Por nëse ky okupator do të qëndrojë edhe gjatë vitit 2008 harxhimet do të arrijnë edhe mbi 2 trilionë dollarë, natyrisht sipas një matematike të matur dhe të kujdesshme.

Sa i përket shpenzimeve njerëzore, edhe këto janë në shkallë të lartë. Ka raporte të huaja dhe amerikane jozyrtare që pohojnë se numri i vërtetë i amerikanëve të vrarë në Irak ka kapërcyer 15 000 qysh para një viti, madje në atë numër s'bëjnë pjesë të plagosurit, ata që kanë ikur dhe atë që kanë bërë vetëvrasje, por që nuk kanë identifikim përkatës.

Një raport mjekësor amerikan i publikuar kohë të fundit zbulon se një numër jo më i vogël se

Shtetet e bashkuara janë të interesuara që të qëndrojnë gjatë dhe pandërprerë në Irak, gjë që do të realizohet sipas normave të marrëveshjes dypalëshe me qeverinë Irakiane.

5000 ushtarë amerikanë të kthyer nga Iraku dhe Afganistani kanë kryer vetëvrasje, për shkak të kujdesit gjysmak që jepet për shërimin e tyre shpirtëror.

Ky raport thekson se rastet e vetëvrasjes nga ushtarë që vizitojnë spitalin/mjekun, pas përfundimit të trajtimit

mjekësor janë në rritje e sipër. Pra, nga gjithsej numri 5000, çdo vit 1000 ushtarë kryejnë vetëvrasje.

Ndërsa në aspektin ushtarak, humbja më e madhe amerikane në mjete e persona vjen si rezultat i eksplozimeve të thjeshta, të cilat montohen anash rrugëve apo në vende tjera, që njihen me emrin AED.

Krahas mendimit se Pentagoni zotëron njerëz të aftë dhe avionë spiunë të zhvilluar, prapë se prapë këto mjete nuk korren sukses në gjetjen e rezistuesve apo në gjetjen e vendeve kur montohen këto eksplozivë nëpër trotuare. Pentagoni në vitin 2004 themeloi njësi speciale, që do të merret vetëm me zbulimin e eksploziveve të thjeshta dhe më pas pengimin e realizimit të tyre. Për këtë njësi janë harxhuar 6.3 milionë dollarë dhe përbëhet prej 400 personave, por prapë se prapë nuk arritën që t'i japin fund këtyre eksplozimeve të thjeshta, të cilat çdo ditë vrasin shumë ushtarë amerikanë.

Vërtet demokratët janë duke ushtruar trysni për të caktuar orarin e tërheqjes së forcave amerikane nga Iraku në vitin 2008, mirëpo ende asnjëri nuk ka përmendur se duhet të përfundojë prania amerikane në Irak.

Tërheqja amerikane nga Iraku pasqyron shpëtimin e ushtrisë dhe drejtorisë amerikane, por nga kjo tërheqje ka disa droje, të cilat janë duke e vonuar këtë tërheqje, sidomos duke ia shtuar kësaj edhe planet e hartuara paraprakisht, për qëndrim më të gjatë në Irak, madje plane edhe për shndërrimin e Irakut si bazë më të madhe amerikane në Lindjen e Mesme.

Prej këtyre drogave mund të përmendim:

Së pari: Shtimi i ndërhyrjes iraniane në Irak. Tërheqja e amerikanëve nga Iraku, d.m.th., lënien e Irakut si kafshatë e lehtë për Iranin, sidomos kur kemi parasysh mungesën totale të ndërhyrjes arabe në Irak. Arabët mungojnë në Irak në çdo aspekt, qoftë ai politik, ekonomik, madje edhe ai ushtarak. Kjo ka ndodhur për shkak të injorimit që shtetet arabe u bënin rezistencës sunite irakiane, që është vetëm vazhdimësi natyrore arabe sunite. Si rrjedhojë, nga gjithë kjo që është duke ndodhur, fitues do të del vetëm Irani, gjë të cilën mentalisht nuk e pranojnë amerikanët dhe as shtetet arabe, të cilat duken se s'mund të bëjnë asgjë.

Së dyti: Shtetet e Bashkuara kanë frikë se tërheqja nga Iraku në mënyrë të papritur dhe gjatë sulmeve që i bën rezistenca irakiane, do t'i mundësojë Al-Kaide-së të shpallë triumfin

kundër Shteteve të Bashkuara, gjë që do t'i jepte vullnet dhe kurajë të madhe çdo grupi luftarak për të luftuar prezencën amerikane në botë dhe kjo do të thotë se lufta e Amerikës kundër terrorizmit, e cila filloi në vitin 2001 përjetoi disfatë të madhe në vitin 2007.

Së treti: Tërheqja e plotë amerikane nga Iraku bie ndesh me planet paraprake të Amerikës, nëpërmjet të cilave planifikohej shndërrimi i Irakut në bazë ushtarake amerikane, më e

madhja në Lindjen e mesme. Në një vizitë, ministri i mbrojtjes në Amerikë, **Robert Gejts** tha: Shtetet e bashkuara janë të interesuara që të qëndrojnë gjatë dhe pandërprerë në Irak, gjë që do të realizohet sipas normave të marrëveshjes dypalëshe me qeverinë Irakiane. Mund të bëhet kjo edhe sipas shembullit të Koresë Jugore apo sipas normave të sigurisë në Japoni. Deklaratat dhe planifikimet e atilla bëjnë

të qartë mendjelehtësinë e polemikës që është duke ndodhur momentalisht në Kongres, në shtypin dhe në opinionin e përgjithshëm amerikan. E kemi fjalën për polemikën që bëhet atje lidhur me atë nëse Shtetet e Bashkuara duhet të caktojnë datën e tërheqjes së forcave nga Iraku ose duhet të shtojnë numrin e ushtarëve për të realizuar gjëra pozitive, apo jo.

Vërtet demokratët janë duke ushtruar trysni për të caktuar orarin e tërheqjes së forcave amerikane nga

Një raport mjekësor amerikan i publikuar kohë të fundit zbulon se një numër jo më i vogël se 5000 ushtarë amerikanë të kthyer nga Iraku dhe Afganistani kanë kryer vetëvrasje, për shkak të kujdesit gjysmak që jepet për shërimin e tyre shpirtëror.

Iraku në vitin 2008, mirëpo ende asnjëri nuk ka përmendur se duhet të përfundojë prania amerikane në Irak.

Duke u nisur nga kjo, e kemi të qartë përse aksioni i ndërtimit të bazave amerikane në Irak është duke shkuar me shpejtësi dhe me shpenzime të cilat kapërcejnë një miliard dollarë. Këtë e themi duke u mbështetur në disa

raporte gazetareske që shpeshherë kanë folur për ato baza grandioze, që Shtetet e Bashkuara kanë ndërtuar në Irak, madje vazhdojnë zgjerimin e tyre, si p.sh. Baza grandioze **“beled”**, që gëzon 14 mile katrorë dhe është larg Bagdadit vetëm 40 mile, atë fushë më herët e shfrytëzonte fakulteti irakian për pilotë. Madje, është një bazë edhe më e madhe, e cila quhet **“esed”**, që gëzon një sipërfaqe prej 19 mile katrorë. Po ashtu, në veri janë bazat **“talil”**, **“sakër”** dhe **“kajare”**. Pas okupimit menjëherë, Shtetet e Bashkuara ngritën 110 baza ushtarake, ndërsa si duket, plani i tanishëm është forcimi adekuat i 14 bazave të përhershme (sipas tyre), të cilat gjenden në Kurdistanin e Irakut, në aeroportin e Bagdadit, në provincën Enbar dhe në hyrjet e jugut për në Bagdad.

Po ashtu ndërtimi i ambasadës amerikane që do të mund të punësojë 1000 zyrtarë, në një sipërfaqe prej 100 akreve, buzë lumit **Tigër**, për tu bërë ambasada amerikane më e madhja në botë. Të gjitha këto nuk aludojnë se shtetet e bashkuara do ta

braktisin Irakun.

Në çfarëdo rasti, Shtetet e Bashkuara në Irak duhet patjetër të fitojnë tre gjëra:

T’i japin fund rezistencës irakiane.

Të themelojnë një qeveri të qëndrueshme që do të jetë besnike ndaj Shteteve të Bashkuara dhe do të kufizojë praninë e Iranit në Irak.

Të kujdesen për përkrahjen e popullit amerikan për pushtetin e tyre, gjersa kujdesen në realizimin e dy të parave.

Momentalisht, asnjëra nga këto tre nuk duket e mundshme apo së paku asnjëra nuk është realizuar deri tani. Sidomos, kur e dimë se vetë ushtria amerikane nuk është duke besuar se mund t’i japë fund

rezistencës, pastaj themelimi i një qeverie centraliste të qëndrueshme, që do t’i plotësojë kërkesat amerikane qoftë edhe në minimum është e barabartë me zero. Kjo u pa nga përvoja me të gjitha qeveritë e themeluara deri tani, duke përfshirë këtu edhe qeverinë e **Al-Maliki**.

Sipër kësaj dhe asaj, vërtet populli amerikan ka filluar të vetëdijësohet se shteti i tyre është koqitur në Irak dhe ata duan të shpëtojnë nga kjo fatkeqësi edhe nëse çmimi i kësaj është largimi i forcave amerikane nga Iraku.

(Nga numri [242]
i revistës “el-Bejan”)

Përktheu: Omer Berisha

Nëse ky okupator do të qëndrojë edhe gjatë vitit 2008 harxhimet do të arrijnë edhe mbi 2 trilionë dollarë, natyrisht sipas një matematike të matur dhe të kujdesshme.

Raport për Islamin në perëndim

Alarabiya.net
Rexheb el-Bena

Në raportin e publikuar nga një komision zyrtar, i ngritur në Britani për të studiuar qëndrimin ndaj Islamit, vërehet se si në mendësinë popullore dhe në atë politike është përhapur dhe ka zënë rrënjë të thella mendimi se Islami është burim kërcënimi për shtetet, popujt, kulturat dhe qytetërimet perëndimore. Është mjaft e përhapur se Islami është kërcënim kryesor për paqen në botë, se fanatizmi islamik është shndërruar në burim dhune publike dhe terrorizmi, madje, poshtë e lart dëgjojmë të thuhet se Islami është i njëjtë si kërcënim me nazizmin dhe fashizmin që bota përjetoi në vitet tridhjetë apo me komunizmin e viteve pesëdhjetë të shekullit të kaluar.

Ky raport vazhdon: Mendimi i përgjithshëm është i idesë se lufta kundër Islamit duhet të zërë patjetër vend, se islamistët fanatikë dita-ditës shtohen dhe kanë për qëllim shkatërrimin e qytetërimit perëndimor,

Në raport kërkohet po ashtu që në perëndim të miratohen ligje për dënim ndaj atyre që bëjnë diskriminime për shkak të fesë, sikundërse ligje për të dënuar ata që nxisin urrejtjen e fesë dhe të besimtarëve.

gjë që i gëzon, dhe se lufta ndaj qytetërimin perëndimor është xhahadi i urdhëruar nga feja e tyre. Në literaturën e vendeve perëndimore shpesh haset shprehja se fiset e *"personave me shalle dhe sarëka"* do të fitojnë

dhe atë, si rezultat i refuzimit të perëndimorëve për të lindur fëmijë dhe i shtimit të nevojës për azilantë, fakt që kërcënon qytetërimin perëndimor të humbasë gjakun evropian dhe të përhapet Islami në Evropë dhe në Shtetet e Bashkuara, ndërsa tashmë është duke u afruar edhe dita e lejimit të

Në këtë situatë, raporti vlerëson se është shumë naive të pretendojmë se sot nuk ka asnjë konflikt midis perëndimit dhe Islamit. Konflikti ekziston njëlloj siç ka ekzistuar në të kaluarën, gjatë luftërave të kryqëzatave, çlirimet islamike në Spanjë, kur ushtria myslimane arriti deri në jug të Francës dhe përhapja e Islamit me forcë në Shqipëri dhe Jugosllavi.

mësim-besimit nëpër shkolla.

Ky raport përmend po ashtu se njerëzit në perëndim refuzojnë vërejtjet e myslimanëve ndaj shoqërive perëndimore dhe vlerave themelore të atij qytetërimi, si p.sh. liria, demokracia, ndarja e fesë nga shteti etj. Raporti bën me dije se ngjasimi i Islamit me djallin nuk ndodh vetëm në gazetatat e vogla, por edhe në gazetatat e mëdha, librat dhe ligjëratat, ku vazhdimisht thuhet fjalë nënçmuese për Islamin.

Në raport sillen edhe statistika se myslimanët kanë më shumë probleme me punësimin sesa të tjerët. Shumica e myslimanëve jetojnë nëpër shtëpi jo të mira.

Në këtë situatë, raporti vlerëson se është shumë naive të pretendojmë se sot nuk ka asnjë konflikt midis perëndimit dhe Islamit. Konflikti ekziston njëlloj siç ka ekzistuar në të kaluarën, gjatë luftërave të kryqëzatave, çlirimet

Mendimi i përgjithshëm është i idesë se lufta kundër Islamit duhet të zërë patjetër vend, se islamistët fanatikë ditë-ditë shtohen dhe kanë për qëllim shkatërrimin e qytetërimin e perëndimit, gjë që i gëzon, dhe se lufta ndaj qytetërimin perëndimor është xhihadi i urdhëruar nga feja e tyre.

islamike në Spanjë, kur ushtria myslimane arriti deri në jug të Francës dhe përhapja e Islamit me forcë në Shqipëri dhe Jugosllavi.

Madje, edhe sot ekzistojnë konflikte interesash, ekziston konflikti lidhur me Izraelin dhe me naftën. Këto konflikte s'ka dyshim që ndikojnë që secili të mundohet ta nënshtrojë tjetrin dhe për këtë shkak, ndjenjat armiqësore ndaj Islamit rriten dita më ditë. Shtoji kësaj edhe konfliktin aktual me Islamin që gjendet në Çeçeni, Afganistan dhe Indi dhe konfliktet e brendshme politike në vetë shtetet islamike. Perëndimorët kanë mendimin se këto konflikte janë konflikte mes modernizmit perëndimor dhe ngurtësisë, e cila njihet si Islam, si dhe kujdesit të myslimanëve që të gjitha çështjeve të jetës t'u japin ngjyrë fetare.

Raporti përfundon në mendimin se armiqësia e Islamit me kulturën bashkëkohore evropiane është realitet, që s'mund të mohohet apo injorohet.

Në të mirën e perëndimit është që të ballafaqohet me këtë dukuri (për ta eliminuar këtë realitet), madje, kjo është përgjegjësi e personaliteteve politike, njerëzve të mençur dhe hartuesve të politikave në arsim, ligjvënje dhe punësim; dhe kryetarëve të kishave. Kjo është përgjegjësi edhe e personaliteteve të shquara në shoqëritë myslimane, me qëllim të ndërtimit të besimit dhe të kuptimit të dallimit mes kundërshtimit (jo-pajtimit) me Islamin dhe urrejtjes (armiqësisë)

ndaj Islamit.

Në raport kërkohet po ashtu që në perëndim të miratohen ligje për dënim ndaj atyre që bëjnë diskriminime për shkak të fesë, sikundërse ligje për të dënuar ata që nxisin urrejtjen e fesë dhe të besimtarëve.

Kjo është vetëm një pjesë e asaj që thotë ky komision i profesorëve universitarë dhe analistëve të mëdhenj britanikë, në krye të të cilëve është prof. **Xhordon Konvaj**, këshilltar në universitetin **Sussex**. Anëtarë ishin edhe kryeredaktori i gazetës **Nju Stesman** dhe shumë ligjërues të njohur universitarë.

Këtë raport e konsideroj dokument me rëndësi. Ai është dëshmi e ekzistencës së ndjenjave armiqësore ndaj Islamit dhe myslimanëve dhe, në të njëjtën kohë, është dëshmi se si demokracia britanike lejon shprehjen e kësaj armiqësie ndaj parimeve të thella demokratike britanike.

Na mbetet të pyesim vetveten: **Çfarë bëjnë shoqatat dhe organizatat islamike?!**

Detyrë e një organizate islame është ta mbrojë Islamin, aktivitetin e tyre ta shtrijnë në mesin e jomyslimanëve të vendit... dhe në atë duhet insistuar derisa të mundësojë Allahu i Lartmadhëruar përgjigjen pozitive nga njerëz, të cilët do të bartin detyrën e mbrojtjes të kësaj feje në perëndim dhe si rrjedhojë të mbrohet Islami dhe bota Islame nga rreziqe që i di vetëm Allahu, subhanehu ue teala.

Përktheu: Omer BERISHA

Identiteti i myslimanit

Dr. Omer Sulejman el-ESHKAR

Falënderimi i takon Alahut, Zotit të botërave. Paqja dhe shpëtimi qoftë mbi të Dërguarin e Allahut, mëshirën e mbarë njerëzimit.

Ata që u bindën dhe ndoqën Rrugën e Drejtë, kërkuan dritën e të Vërtetës Hyjnore, këta pasqyruan humanizmin, sjelljen, barazinë dhe stabilitetin për të cilën edhe janë krijuar dhe jetojnë. Allahu i Lartësuar thotë: **“Dhe Unë (Allahu) nuk i krijova xhinët dhe njerëzit, veçse që ata duhet të më adhurojnë vetëm Mua”**. (Dharijat, 56) Këta njerëz adhuruan Allahun ashtu si deshi Ai dhe këta janë grupi i shkëlqyer dhe bujar.

Këta shtegtarë që janë duke shtegtuar me të Vërtetën në të vërtetë, janë myslimanët. Islami i tyre është feja e Allahut të Lartësuar, e shpallur te të gjithë Pejgamberët, po në këtë rrugë ecën edhe të sinqertët me përkushtim. Të gjithë të dërguarit e Allahut ishin myslimanë, po edhe bijtë e tyre si dhe pasuesit i porositën që të përfundojnë me Islam. Ibrahim i dhe Ismaili, duke ngritur muret e Qabes, luteshin: **“Zoti ynë! Bëna ne të nënshtruar ndaj Teje (bëna myslimanë) edhe pasardhësit tanë një popull mysliman (të nënshtruar ndaj**

Teje"); (Bekare, 128). Jusufi biri i Jakubit ruan porosinë e prindërve dhe i lutet Allahut të Lartësuar që të vdes në Islam: ***"Më bëj mua që të vdes Mysliman (si një i nënshtruar Vullnetit Tënd) dhe më bashko me të drejtët"***. (Jusuf, 101).

Të gjithë këta që udhëtuan gjatë kohërave me Dritën e Krijuesit ishin mysliimanë që nuk iu përlulën rrethanave të kohës, nuk u mbështetën vetëm në mendjet e tyre por vazhduan me Dritën e udhëzimit dhe ndriçuan mendjet dhe zemrat. Këta janë të dalluar në botën e njerëzimit me veçori dhe cilësi të qarta, apo me shprehje tjera ata kanë identitet dhe personalitet të caktuar dhe të përsosur. Të dërguarit e Allahut, Pejgamberët, pasuesit e tyre i gjejmë të vetmit që përfaqësojnë Islamën me besnikëri dhe sinqeritet.

Personaliteti Islam gjatë shekujve

Identiteti i mysliimanit gjatë shekujve përjetoi agresione dhe sulme nga më të ndryshmet, qëllimi ishte asgjësimi dhe eliminimi i tij. Tiparet e agresionit ishin të llojllojta, armiqtë e Islamit promovuan dyshime duke paraqitur filozofi dhe kultura të ndryshme, kështu

këto depërtuan në masë dhe koncepti e nocioni Islam u njollos.

Është e vërtetë që sot identiteti i mysliimanit nuk paraqitet dhe përfaqësohet në kushtet dhe nevojat reale dhe ashtu siç kërkohet në të vërtetë. Për këtë është nevoja që të riparaqiten sërish shtyllat drejtuese të personalitetit Islam. Asgjë tjetër, vetëm identitetin që përfaqësuan të dërguarit e Allahut të Lartësuar, sahabët e ndershëm dhe dijetarët e mirënjohur Islamë. Pra, referencë për formimin e identitetit të mirëfilltë janë të parët tanë, që për bazë kishin Librin e Allahut dhe sunnetin e Muhamedit, salAllahu alejhi ue selem.

Në vazhdim do të veçojmë dy nga shtyllat bazë që shërbejnë për pikënisje.

Ngjyrosja me fenë e Allahut të Lartësuar.

Allahu i Lartësuar thotë: *"(Feja e Besimi ynë, Sibgati – ngjyrosja - ynë) është Sibgati i Allahut (Feja e Tij, Islami) dhe cila fe (besim, Sibgah) mund të jetë më e mirë se e Allahut?"* (Bekare, 138). Feja e tij është Islami më të cilën mysliimani ngjyros bindjet, mendimet, ndjenjat, konceptet, qëllimet, sjelljet dhe veprimet.

Mysliimani veçohet me këtë ngjyrosje

Hyjnore duke iu nënshtruar të gjitha rregullave dhe ligjeve Islame dhe duke e pranuar atë si tërësi: ***“O ju që besuat, hyni në islamin e tërësishëm (përqafojeni fenë islame në tërësi), e mos ndiqni rrugën e djallit, sepse ai është armik juaji i hapët”***. (Bekare, 2008)

Kjo realizohet mbi këto baza:

- Njohja e islamit mbi bazën e Kur'anit dhe sunnetit;
- Njeshmëria e udhëzimit është vetëm nga Allahu i Lartësuar.
- Veprimi që duhet të shoqërojë bindjen.
- Thirrja në udhëzimin e Allahut të Lartësuar.
- Edukimi mbi parimet bazë të Islamit.

Vizioni dhe largpamësia.

Myslimani që është udhëzuar me Udhëzimin Hyjnor, ka fituar dhuratë dritën e mendjemprehtësisë. Allahu i Lartësuar thotë: ***“Allahu është Valiu (Mbrotësi, Ruajtësi) i atyre që e besojnë Atë. Ai i nxjerr ata nga errësira në dritë, por sa për ata që nuk besojnë, Eulija (mbështetës, ndihmues) të tyre janë Tagutët: këta i nxjerrin nga drita dhe i zhysin në errësirë. Këta janë banorët e Zjarrit dhe atje do të banojnë përgjithmonë”***. (Bekare, 257)

Drita me të cilën jeton myslimani është drita e Allahut me të cilën ndiçon zemrën e robit të Allahut, Ai në kaptinën e dritës,

ajeti 35 thotë: ***“Allahu është drita e qiejve dhe e tokës. Shembulli i Dritës së Tij është si të kishim një kënd të errët dhe në të një llambë, llamba e futur në një kupë qelqi, kupa e qelqit si të ishte yll që shkëlqen i ndezur nga një pemë e bekuar, nga ulliri, as nga lindja (që nuk i merr rrezet vetëm në mëngjes), as nga perëndimi (që nuk i merr rrezet vetëm pasdite, por është nën rrezet e diellit gjatë gjithë ditës), vaji i të cilit digjet vetvetiu edhe pse nuk e ka prekur zjarri fare. Dritë përmbi Dritë! Allahu udhëzon drejt Dritës së Tij atë që do Ai. Allahu sjell shembuj e përngjasime për njerëzimin dhe Allahu është për çdo gjë i Gjithëditur”***.

Drita e Allahut të Lartësuar prodhon dhe ndërton te myslimani vizionin e mendjemprehtësisë, kështu që myslimani arrin të krijojë një vizion të qartë mbi të vërtetën dhe dallon të vërtetën nga gënjeshtra.

Sot, është më se e nevojshme të mobilizohemi me urtësi dhe mençuri, dhe vetëm në këtë mënyrë mund ta ngrejme fjalën e Allahut, dhe ta asgjësojmë dhunën e errët që ka përfshirë njerëzimin. Kemi nevojë për maturi dhe pjekuri, që të hartojmë strategjinë e njohjes së miqve dhe armiqve.

Dhe në fund, e lus Allahun e Lartësuar të na dhurojë udhëzim, urtësi, personalitet dhe veprim të drejtë.

*Përktheu dhe përshtati:
Ulvi Fejzullahu*

Të gjithë këta që udhëtuan gjatë kohërave me Dritën e Krijuesit ishin myslimanë që nuk iu përlulën rrethanave të kohës, nuk u mbështetën vetëm në mendjet e tyre por vazhduan me Dritën e udhëzimit dhe ndriçuan mendjet dhe zemrat.

DAVEJA - Misioni i çdo besimtari

Shkruan: **Lulzim SUSURI**

Allahu, kur e zbriti Ademin në tokë, raca e tij u shumua shumë shpejt, por ata të gjithë ishin në besimin e pastër islam për rreth dhjetë shekuj, derisa devijuan nga rruga e drejtë, arsye për të cilën lindi nevoja e dërgimit të një të dërguari, që do t'u bënte **dave-thirrje** për t'u kthyer në fenë e tyre të vërtetë. Ky i dërguar ish Nuhu, alejhi selam. Kështu, pas tij Allahu dërgoi profetë kohë pas kohe që t'i kthenin njerëzit e devijuar në besim. Sa herë që ndonjë popull devijonte, menjëherë u dërgohej thirrësi i tyre, e shpeshherë ndodhte që të dërgoheshin më shumë se një profet në një kohë tek popuj të ndryshëm, e disa

Është gabim që një thirrës të mësojë një fjalim të caktuar përmendësh e pastaj ta përdor atë në çdo vend, me çdo lloj njeriu dhe në çdo situatë, duke mos i interesuar aspak shkalla e tyre e besimit, diturisë, mentalitetit, moshës apo gjëra tjera.

Artikuj

Ai që nuk ka etikë, që nuk është i ndershëm, nuk mund të jetë assesi thirrës, nuk mund t'i përmirësojë tjerët kur ka nevojë vetë për përmirësim. Etika është kurora e thirrësit, pa të nuk mund ta meritojë nderin thirrës.

herë edhe tek një popull. Kështu vazhdoi ky sunet, derisa Allahu dërgoi profetin e fundit, Muhamedin, salAllahu alejhi ue selem, me të cilin mbylli mesazhin e profecisë. Ai ishte vula e tërë profetëve dhe udhëzues e qortues për mbarë botën deri Ditën e Gjykimit.

Por, pasi njerëzit gjithmonë mashtrohen pas dyshimeve dhe epsheve, Allahu, pas vdekjes së Muhamedit, salAllahu alejhi ue selem, thirrjen në fe të tij ua la obligim të gjithë besimtarëve.

Për këtë, Allahu thotë në Kur'an: ***"Thuaj kjo është rruga ime - feja - me të cilën thërras për tek Zoti im, unë dhe ata që më pasojnë mua..."*** (S: Jusuf, 108). Kurse i Dërguari, salAllahu alejhi ue selem, na thotë: ***"Transmetoni nga unë qoftë vetëm një ajet..."*** (Buhariu, nr. 3461). Kështu që, nga ky ajet dhe hadith i lartpërmendur, dhe nga shumë të tjerë, kuptojmë se thirrja në rrugën e Allahut është obligim i besimtarëve, i cili mbetet i gjallë derisa të ekzistojë feja e Zotit. Mirëpo, ajo është obligim publik (farz kifaje), të cilin, nëse disa besimtarë e kryejnë, të tjerët lirohen nga përgjegjësia. Për këtë Allahu thotë: ***"Le të jetë një grup prej jush që të thërrasë për tek e mira, të urdhërojë për vepra të mira dhe të***

ndalojë nga të këqijat" (S. Ali Imran, 104). Por, nëse ky grup nuk e kryen këtë detyrë siç duhet, atëherë duhet të mobilizohen edhe të tjerë, që t'ia dalin mbanë detyrës.

Daveja nuk ka mënyrë të caktuar që lipset ndjekur patjetër, ose përndryshe nuk pranohet. Mënyrat e saj janë dinamike dhe mund të ndryshojnë sipas situatës dhe arsyeve. Nëse i mëson një ajet një tjetri, ke bërë dave; nëse mëson një hadith dhe pastaj ia tregon një tjetri, je thirrës; nëse e mëson fëmijën, gruan, nxënësin tënd, je duke kryer obligimin. Por daven secili e ka obligim aq sa ka mundësi, qofshin ato mundësi ekonomike, fizike, përgatitje shkencore etj.

Qëllimet e davetit:

Pa dyshim ato janë shumë dhe të ndryshme, por më kryesoret që besimtari duhet t'i ketë patjetër parasysh dhe t'i ketë prioritet të tij janë dy:

1- Njohja e Allahut. T'ua mësojmë të tjerëve obligimet tona ndaj Allahut si dhe çfarë shpërblimi na pret nëse i kryejmë këto obligime.

2- Përhapja e mirësive mes besimtarëve dhe zvogëlimi i sherrit.

Këto janë dy prioritetet kryesore që duhet të ketë parasysh çdo thirrës.

Kushtet e davetit:

Ato janë pesë:

1- Lënda në të cilën thërret, Islami.

2- Thirrësi

3- I thirruri

4- Metoda (menhexhi) që ndjek në thirrje.

5- Sjellja e thirrësit me atë që e

thërret në momentin e thirrjes.

Këto janë kushtet që duhen patur parasysh në davet; sa më të plota të jenë ato, aq më i suksesshëm është daveti dhe rezultatet do të jenë më pozitive. Por, nga këto të pestat më kryesoret janë dy prej tyre: thirrësi dhe i thirruri.

Thirrësi:

Thirrësi është zëvendësi i të Dërguarit, salAllahu alejhi ue selem, i cili kryen detyrën e tij të shenjtë. Andaj, për të patur sukses në këtë mision duhet patjetër të jetë njeri i zgjedhur, ashtu siç ishin të zgjedhur edhe të Dërguarit.

Cilësitë e thirrësit:

1- Devotshmëria dhe sinqeriteti:

Thirrja islame nuk është si ato tjerat. Ajo, nëse nuk ngrihet mbi sinqeritetin e thirrësit, nuk ka sukses, ndërsa thirrjet e tjera, qofshin ato religjioze, filozofike, partiake, ideologjike etj. ngrihen edhe mbi mashtrime dhe mbi gënjeshtër, dyfaqësi dhe dyfytërsi. Edhe pse duket se këto të fundit janë të suksesshme, kjo s'është e vërtetë, sepse s'është e mundur që të triumfojnë dhe frytdhënëse, sepse, pavarësisht se ndodh të kenë rezultate, këto rezultate janë mashtrim i kësaj bote, e në botën tjetër i pret dënimi. Sa më e madhe të jetë devotshmëria aq më i madh do të jetë edhe rezultati.

2- Dituria dhe fikhu:

Allahu thotë: *“Thuaj: kjo është rruga ime - feja*

- me të cilën thërres me syçelëti për tek Zoti im, unë dhe ata që më pasojnë mua...” (S: Jusuf, 108).

Nuk mjafton vetëm devotshmëria për arritje të suksesi, duhet patjetër të ketë dituri në atë që thërret dhe të jetë largpamës. Në ajetin e lartpërmendur ceket fjala **(besiireh)**, e cila, sipas dijetarëve, nuk ka kuptimin vetëm dituri, por diç më shumë se ajo. Ata komentojnë se ajo, d.m.th., të paturit e diturisë, e planeve afatshkurta dhe afatgjata, nënkupton nevojën e të kuptuarit të qëllimit të fundmë të daves, dobisë dhe rezultatet e saj... Ndërsa **Ibën Tejmië** thotë: **(besiireh)**, do të thotë: të kesh dituri, butësi dhe durim. Dituria vjen para daves, butësia gjatë daves, kurse durimi pas daves” (Mexhmul fetava: 28/137).

3-Durimi:

Dituria është shkaku i suksesit, mirëpo durimi është arma përmes të cilës thirrësi mund të realizojë misionin e tij. Kështu që, kush dëshiron të fitojë betejën e tij pa u armatosur, le ta dijë se nuk do ta arrijë kurrë qëllimin e tij. Allahu tregon se si e këshilloi Lukmani djalin e tij duke i thënë: *“Urdhëro në të mirë dhe ndalo nga e keqja dhe duro nga ajo që të godet”*. S. Lukman, 17. Pasi ai e dinte se pas daves, prirja e natyrshme e njerëzve është që të shfaqin fillimisht jo pak kundërshti ndaj asaj që i parashtron thirrja, arsye për të cilën lipset treguar durim.

Nëse i mëson një ajet një tjetri, ke bërë dave; nëse mëson një hadith dhe pastaj ia tregon një tjetri, je thirrës; nëse e mëson fëmijën, gruan, nxënësin tënd, je duke kryer obligimin. Por daven secili e ka obligim aq sa ka mundësi, qofshin ato mundësi ekonomike, fizike, përgatitje shkencore etj.

4- Falja e gabimeve të të tjerëve dhe mos hidhërimi me ta:

Natyrshmëria e dhuruar posaçërisht për njeriun prej Allahut, është që thirrësit të kenë armiq të cilët do të shpifin ndaj tyre dhe do t'i armiqësojnë ata. Por, ai duhet patjetër t'ua falë gabimet që të tjerët bëjnë ndaj tij. Nëse ua falë gabimet ndaj tij, atëherë kjo do të vërtetojë te të tjerët se ai nuk hakmerret për vete, nuk hidhërohet për veten e tij, por edhe hidhërimi i tij bëhet për Allahun e jo diç tjetër. Kjo tregon prej tij sinqeritet në thirrje sepse nuk i intereson vetja e tij, por ajo që i intereson është arritja e shpërblimit tek Zoti dhe dhënia mundësi të tjerëve që ta njohin Atë.

Ky veprim, së bashku me atë para tij, pra durimin, janë fshehtësia e vazhdimet në dave dhe mos ndërprerja e saj. Sepse, nëse sa herë që fyhesh, shpifet ndaj teje dhe kundërshtohesh, gjithmonë hidhërohesh me ta, atëherë kurrë nuk do të jesh i qetë dhe i disponuar në këtë mision.

5- Modestia dhe përzierja më njerëzit e mos izolimi nga ta:

I Dërguari, salAllahu alejhi ue selem, përzihej me njerëz, i vizitonte të sëmurët, i përcillte xhenazet, i martonte njerëzit, u ndihmonte të varfërve etj. Sa ishte në Mekë para shpërnguljes, i vizitonte haxhilerët nëpër shatorret e tyre dhe u parashtronte Islamin.

Ishte i thjeshtë dhe s'nënçmonte askënd, rrinte me të gjithë dhe bisedonte me ta. Ishte shok i mirë me këdo që takohej, qoftë edhe me atë që takonte për herë të parë, bisedonte me ta aq hapur dhe tregonte aq respekt, sa secili prej tyre mendonte se ai është shoku më i mirë i të Dërguarit, salAllahu

alejhi ue selem. Ai në një hadith thotë: *"Kush bëhet modest, për hir të Allahut, Allahu do ta ngrejë"* (Ahmedi dhe Muslimi nr. 91).

6- Edukata dhe morali:

Ai që nuk ka etikë, që nuk është i ndershëm, nuk mund të jetë assesi thirrës, nuk mund t'i përmirësojë tjerët kur ka nevojë vetë për përmirësim. Etika është kurora e thirrësit, pa të nuk mund ta meritojë nderin thirrës. Allahu të Dërguarin, salAllahu alejhi ue selem, e dërgoi me gradën më të lartë të moralit, e megjithatë, ia kujtoi rëndësinë e mirësjelljes duke i thënë: **"E sikur të ishe i vrazhdët dhe zemërfortë, ata do të largoheshin prej teje..."** (S. Ali Imran, 159). Thirrësi pa etikë nuk mund të ndikojë assesi te tjerët sepse sjellja, punët dhe respekti janë daveti më i madh dhe më i suksesshëm sesa vetë fjala.

Këto janë ndër vetitë më kryesore që duhet të ketë parasysh thirrësi në kohën tonë.

I thirruri në fe dhe rëndësia e njohjes së tij:

Ky person - i thirruri - është kushti më i rëndësishëm nga të gjitha kushtet e daves. Kjo, sepse daveti nuk është ngritur dhe obliguar për diç tjetër vetëm se për shkak të tij, që të përfitojë dhe të kthehet tek e vërteta. Kjo është arsyeja pse duhet kushtuar atij rëndësi, duhet studiuar gjendjen e tij, sjellja me të etj.

Është çmenduri të mendosh se mjafton vetëm thënia e fjalës tjetrit, futja në vesh asaj që thirrësi do, duke mos u interesuar për gjendjen e tjetrit, rrethanat në të cilat ai është, a e ka kuptuar si duhet apo jo...

Është gabim që një thirrës të mësojë

një fjalim të caktuar përmendësh e pastaj ta përdor atë në çdo vend, me çdo lloj njeriu dhe në çdo situatë, duke mos i interesuar aspak shkalla e tyre e besimit, diturisë, mentalitetit, moshës apo gjëra tjera.

Thirrësi duhet patjetër të ketë parasysh disa aspekte lidhur me personin të cilit i komunikon fenë e Zotit dhe e thërret në të. Ndër të tjera janë edhe këto:

1- Të ketë parasysh natyrat e ndryshme të njerëzve. Kjo për arsye se çdo njeri ka natyrën e tij. Prej tyre ka shumë të mençur, mesatarë etj. Ka të civilizuar dhe jo të tillë. Ka të tillë që ndikohen me tregime inkurajuese e të tjerë kërcënuese... Andaj urtësi e thirrësit është që t'i ketë parasysh këto dallime dhe t'ia përshtatë fjalimin secilit njeri ashtu siç duhet.

2- Të ketë parasysh gjendjet e tyre të imanit.

Pra, duhet ditur së pari çfarë feje i takon, nëse është mysliman, çfarë shkalle besimi ka njeriu që i flet, a është fillestar apo i rishtuar, a është prej atyre që falen apo jo.

3- Njohja e gjendjeve të tyre shpirtërore, gjendjet e rënda personale, dhe nevojat më të rëndësishme. Nëse dikujt i ka ndodhur ndonjë fatkeqësi, e ka kapluar varfëria, aq sa femrat e familjes së tij nuk kanë petka për ta mbuluar trupin sipas rregullave fetare, atëherë nuk është urtësi e as thirrje që të ngrihemi dhe t'u tregojmë se një gjë e tillë është mëkat. Kjo s'është dave, por në këtë rast obligim dhe thirrje me vend është

t'u sigurojmë rroba me të cilat do të mbuloheshin siç duhet. Kjo ndihmë me vend do të ishte shumë më efektive për ta dhe do të mjaftonte më tepër se t'u flisje disa ditë apo javë të tëra.

4-Duhet patur parasysh zakonet e tyre

Ato zakone që s'janë pjesë e fesë, e as të dëmshme për të, atëherë s'ka dyshim që janë të lejuara dhe nuk kemi nevojë të debatojmë për to.

Kurse ne jemi duke folur për traditat që janë bërë pjesë e fesë së tyre, apo ato që nuk janë të tilla por megjithatë janë të dëmshme.

Në këtë rast duhet treguar shumë maturi dhe duhet bërë ndryshime shumë ngadalë. Ato janë shumë të rrezikshme për ta humbur thirrësi imazhin e tij të mirë te populli nëse u shpall luftë haptas këtyre zakoneve. Kjo nuk nënkupton kënaqjen me ato zakone,

nënshttrimin ndaj tyre apo të punuarit e tyre. Jo, kjo nuk duhet të ndodhë. Por duhet së pari mos t'i kundërshtojë haptas, por as mos t'i lavdërojë ato, pra të jetë neutral për aq kohë sa ta gjykojë të arsyeshme vetë thirrësi. Pra, nëse nuk mund t'i kundërshtojë ato, atëherë të mos flasë mirë për to.

Kjo është pika ku shumica e thirrësve kanë dështuar, edhe pse kanë qenë shumë të aftë, të shkolluar, të zellshëm etj. Lusim Allahun ta udhëzojë çdo thirrës që dëshiron singërisht të kontribuojë në rrugën e të dërguarve dhe detyrën e marrë mbi supe ta çojë në vend si duhet..

Por, nëse ky grup nuk e kryen këtë detyrë siç duhet, atëherë duhet të mobilizohen edhe të tjerë, që t'ia dalin mbanë detyrës.

Bisedë me hijen

Muhamed DEUSERIJ

Shikova rreth vetes nuk e pashë hijen time!!

Ngrita shikimin në qiell, dielli në kupën e qiellit, nuk pashë asnjë shenjë të reve. Prapë hodha shikimin rreth vetes nuk e gjeta hijen.

Subhanallah!! Ku shkoi, ecte me mua...

U ktheva mbrapa e kërkova dhe e gjeta pranë një shkëmbi.

I thashë: Hija ime ku mbete? Pse nuk vjen pas meje që të vazhdojmë rrugën?

Hija: Jam lodhur (mërzitur) duke ecur me ty.

I thashë: Cila është arsyeja?!

Hija: sepse ti më çon në poshtërim në disa vende dhe unë nuk jam krijuar për ato. Ti bën disa veprime në shikim të jashtëm duken si të sinqerta por në brendësi është dyfaqësia, ah sikur të mos isha hija jote.

I thashë: Ti dëshiron ndarjen prej meje, kurse të tjerët dëshirojnë takimin me mua, ndoshta mos po gabon në gjykim, o hija ime.

Hija: Pasha Allahun s'po gaboj. Njerëzit shohin vetëm pjesën tënde të jashtme, por unë njoh anën tënde të brendshme.

I thashë: Çka po rreh me këto fjalë?

Hija: Qëllimin tim e di mirë, njerëzit nuk janë vazhdimisht me ty sikurse unë, sikur ta shikosh zemrën tënde, do të shohësh se është bërë e zezë.

I thashë: Cila është arsyeja e nxirosje së saj?

Hija: Mos sinqeriteti në punë dhe dyfaqësia në veprime.

I thashë: A thua deri në këtë masë ndikon kjo sjellje në zemër?

Hija: Po, vërtet sinqeriteti është bazë e veprës, saqë në një fjalë të urtë

thuhet: ai i cili nuk ka sinqeritet mos të lodhet.

I thashë: Kjo pra është një çështje serioze për vetveten!!

Hija: E the të vërtetën, pa dyshim që sinqeriteti është një kapitull me rëndësi që në të mund të ndikojë shejtani kështu ta dëmtojë veprën e njeriut. Për këtë Sufjan Thevriu ka thënë: Më vështirë për mua ishte shërimi i sinqeritetit.

I thashë: Por njerëzit këtë nuk e dinë se unë veproj me dyfaqësi.

Hija: Ti a je prej atyre që në veprim ke parasysh vetëm njerëzit apo edhe Zotin e tyre. Tek Allahu i Lartësuar nuk fshihet asgjë, çdo gjë është e zbuluar në Ditën e gjykimit, trupi, shpirti, ndërgjegjja, vepra, ardhmëria. Të gjitha pengesat bien dhe sekretet zbulohen. Shoku im, atë ditë nuk të bën dobi njeriu, por vepra e bërë me sinqeritet, mbuloje adhurimin tënd, kështu që shejtani mos ta rrëmbejë. Prej të sinqertëve kishte të tillë që njëri kishte agjëruar dyzet vjet dhe nuk e dinte askush, kur dilte nga shtëpia për në treg me vete i kishte dy pjesë të bukës dhe i jepte sadaka. Në shtëpi mendonin se i ka ngrënë kurse shokët në treg mendonin se ka ngrënë ushqim në shtëpi.

I thashë: Vërtet ma ndërrove mendjen për veten time, o hija ime. Por më trego diç mbi shenjat e dyfaqësisë?

Hija: Pyete veten se ti je njohës i vetvetes.

I thashë: Mos ngurro hija ime, më trego, se vërtet kam vendosur që të jem i sinqertë, inshaAllah.

Hija: Aliu radijallahu anhu ka thënë: **Dyfaqësia ka tre shenja: është përtac kur është në vetmi; është**

aktiv kur është me njerëz; kur lavdërohet vepron, por kur qortohet pakëson punën.

I thashë: Ah mjerë për mua, paskan humbur veprat e mia.

Hija: Ripërtëri vendosmërinë, ripërtëri besën me Allahun e Lartësuar. Çdo herë lute Allahun për sinqeritet në vepër derisa Allahu të bekojë ty në veprat tua, ashtu siç e bekoji Omer b. Abdulazizin (Allahu e mëshiroftë).

I thashë: Pas një mendimi dhe analize thashë vërtetë do të lëvizim me vendosmëri inshaAllah.

Hija: Fillo shoku im duke e angazhuar veten në sinqeritet dhe lëviz me vendosmëri para se të djegë (shkatërrojë) hija jote.

I thashë (i habitur): Çka thua?! Vallë a të dëmton hija?

Hija: Po shoku im.. Kemi dy lloje të hijeve, e ato janë:

Hija e urryer. Allahu i Lartësuar thotë: **“Shkoni tek ajo hije (mjegull e tymit të Zjarrit të Xhehenemit) që ka tre degëzime. Që nuk bën as hije, as nuk mbron prej flakës.”** (Murselat, 30-31)

Hija e preferuar (e pëlqyer). Është hija e xhenetit, Allahu i Lartësuar thotë: **“Janë nën drunj të pemëve pa therra (pa gjemba). Të bananeve me fruta palë-palë. Nën hije të përhershme. Pranë ujit rrjedhës.”** (Vakia, 28-31)

Shoku im, ke rastin të zgjedhësh se cilën hije dëshiron. Ai që e kërkon sinqeritetin nuk lodhet. (Mos harro se) era e dheut nga sinqeriteti është më e mirë sesa aroma e parfumit që vjen nga dyfaqësia.

Përktheu: Valdet Kamberi

Islami dhe përparimi teknologjik

Selman el-Aude

Në një rast, teksa flisja me disa të rinj për teknologjinë dhe për revolucionin e informimit që përjetojmë tani, një anëtar i audiencës time më befasoi me një pyetje kur tha: “A janë të nevojshme në Islam këto shkenca materiale (fizike), teknike, industriale dhe të tjera, të kësaj bote? Studimi i këtyre shkencave a na shpien më afër Allahut?”

Mënyra se si ma drejtoi pyetjen më tregoi se ai pothuaj e kishte formuar përgjigjen. Ai pothuaj ishte i bindur se këto shkenca që merren vetëm me këtë botë të largojnë apo të shmangin nga Allahu dhe nga shpëtimi në botën tjetër.

Ky qëndrim është një nga shkaqet më verbuese përse bota myslimane vuan nga prapambetja teknologjike.

Ideja se dituria duhet të jetë e kufizuar në një numër disiplinash të veçanta fetare dhe duhet të përqendrohen në një vijë specifike të çështjeve (përfundimeve) të hollësishme së tepërmi, është një ide që

na shpie në kundërshtim me frymën islame.

Fjala e parë që i zbriti të Dërguarit të Allahut, paqja dhe shpëtimi i Zotit goftë për të, ishte: **“LEXO!”**

Kjo është një urdhëresë e madhe. I tregon njerëzve që mos ta lëshojnë veten e të bien në një moçal dijeje, por të tërheqin veten e tyre më lart në një nivel ku ata do të pajisen, të aftësohen dhe përgatiten që të jenë mëkëmbës të Allahut në Tokë dhe të marrin (nisin) detyrën e zhvillimit të botës së tyre.

Kjo është një detyrë e vështirë që kërkon dije, fuqi, industri, dashuri, dhe besim për ta kryer.

Ky urdhër për të lexuar, i adresohet mendjeve tona dhe thekson rëndësinë e dijes tek ne.

Sa mahnitëse dhe sa mrekulluese është që fjala e parë e Kur'anit që u zbrit ishte **“Lexo!”**

Sa befasuese është se myslimanët janë njerëzit që më shumë e kanë neglizhuar

Kjo duhet të jetë e nxitur në nivelin shoqëror përmes lëvdave dhe mirënjohjeve publike për ata që bëjnë zbulime të tilla. Gjithashtu duhet që edhe financiarisht të jetë e përkrahur përmes dhënies së bursave dhe ‘fitues çmimeve’.

: “A janë të nevojshme në Islam këto shkencë materiale (fizike), teknike, industriale dhe të tjera, të kësaj bote?

Studimi i këtyre shkencave a na shpien më afër Allahut?”

leximin. Të gjitha vëzhgimet dhe hulumtimet e sjella në literaturën globale tregojnë se myslimanët kanë shkallën më të lartë të analfabetizmit në botë.

Kjo kulturë e nënçmuar dhe e nënvleftësuar ndaj shkencave dhe të tillat si ato, të trajtuara si të kundërta me frymën islame është arsyeja se përse qytetërimi islam sot është në hijen e prapambetjes aq larg mbrapa botës në shkencë, teknologji, dhe prodhimtari.

Allahu thotë: ***“A nuk e sheh se Allahu lëshon nga qielli ujë, e Ne nxjerrim me të fruta, ngjyra e të cilave është e ndryshme, e edhe nëpër kodra ka vija të bardha e të kuqe ngjyrash të ndryshme, e ka edhe shumë të zeza. Edhe nga njerëzit, nga gjallesat, nga kafshët po ashtu ka të ngjyrave të ndryshme. Po Allahut ia kanë frikën nga robërit e Tij, vetëm dijetarët, Allahu është mbi gjithçka është mëkatfalës.”*** (Sure Fatir: 27-28).

Këto ajete u referohen mësimëve sikur shembulli i shiut, frutat me ngjyrat e tyre të llojlojta, llojet e maleve, speciet e ndryshme të kafshëve

dhe variacione që ekzistojnë midis qenieve njerëzore. Këto ajete na tregojnë në gjuhën më të qartë të mundur që njerëzit mund ta kenë një mjet për të arritur besimin më të madh në Allahun dhe të pasurit dituri të madhe për Madhësitinë dhe Fuqinë e Tij.

Atëherë prej nga vijnë njerëzit me idenë se dituria për botën materiale nuk ka mundësi të të sjellë më afër Allahut?!

Nëse e shikojmë me kujdes këto ajete, ne mund të shohim se ato u referohen temave gati të çdo shkencë të të shkuarës dhe të tashmes, duke filluar nga astronomia dhe gjeologjia deri te zoologjia, botanika dhe antropologjia. Shkencat si këto janë **“lëndë e parë”** nga të cilat avancimi teknologjik është ndërtuar.

Kur ne e konsiderojmë rëndësinë që Kur’ani i jep këtyre shkencave që të shqyrtohen dhe hulumtohen, është hutuese të gjejmë se shoqëritë myslimane bashkëkohore janë të larguar nga të gjitha qytetërimet e botës nga ambienti i konkurrimit teknologjik. Megjithatë ne zotërojmë

një trashëgimi të pasur që na jep çdo arsye dhe çdo mjet për ta zhvilluar qytetërimin tonë, ne jemi fatkeqësisht më pak të përgatitur nga të gjithë njerëzit e botës për të drejtuar trenin e progresit që është duke ecur në një shpejtësi të madhe që nuk e pret askënd.

Islami ka një qëndrim shumë të leverdishëm të dijes dhe të gjitha formave të hulumtimeve shkencore.

Kur'an i është shumë i qartë në inkurajimin e tij për mësim. Në të njëjtën kohë, inkurajon leximin dhe meditimin tonë të jetë i mbështetur nga përkujtimi i Allahut, me qëllim që ne të mundohemi të shmangemi nga devijimi moral dhe material, e cila mund të rezultojë nga dobësia njerëzore dhe një tendencë për të ndjekur interesat e autoritetit dhe dëshirat e kota personale.

Pyetja që ne duhet të pyesim me ngulmim është kjo: Se përse myslimanët e sotëm janë larguar aq shumë nga kërkimet shkencore dhe teknologjike? Përse ata nuk marrin perceptojnë inkurajimin që gjendet në Kur'an dhe Sunnet për kreativitet, produktivitet dhe zhvillim të shoqërisë?

Ne duhet të lexojmë Kur'anin dhe Sunnetin në të gjitha aspektet e jetës sonë, në të gjitha përpjekjet tona, qoftë si agronom, prodhues, doktorë ose shkencëtarë.

Pa dyshim, ne vuajmë nga të metat serioze me largimin tonë nga udhëzimi i fesë lidhur me vlerën e diturisë. Allahu e krijoi njerëzimin dhe na furnizoi me gjithçka në Tokë. Thotë

Atëherë prej nga
vijnë njerëzit me
idenë se dituria për
botën materiale nuk
ka mundësi të të
sjellë më afër
Allahut?!

Allahu në Kur'anin Fisnik:
***“Ai (Allahu) është që për
juve krijoi gjithçka ka në
Tokë...”*** (Sure Bekare:
29). Gjithashtu, Allahu na
bëri të jetojmë në këtë
Tokë. Ai, i Lartësuar, thotë:
***“...Ai së pari ju krijoi
nga dheu dhe ju bëri
banues të tij, andaj
kërkoni falje prej Tij dhe
shprehni pendim te Ai...”*** (Sure Hud:
61)

Allahu i dha njerëzimit pushtetin mbi Tokë me virtytin e diturisë dhe arsyes që Ai na bekoj. Neve gjithashtu na është dhënë përgjegjësia e kujdesit ndaj Tokës. Ne jemi të inkurajuar të shikojmë në fenomenin e krijimit dhe të shohim qartë ligjet dhe modelet që Allahu i ka venduar, duke përfshirë strukturat dhe arsyet që drejojnë ngritjen dhe rënien e qytetërimeve.

Allahu ka bërë të gjithë këtë një mjet që të pasurojmë të dy jetët tona, shpirtëroren dhe atë materialen.

Allahu na ka zbritur Kur'anin që të jetë një kriter për ne që ta zbatojmë në jetën tonë si të kësaj bote ashtu edhe të asaj shpirtërore.

Mësimet e tij janë ajetet e Kur'anit për të menduarit, meditimin dhe hulumtimin, që janë pikërisht këto që lidhen me ligjin islam dhe doktrinën fetare.

Vërtetë, Allahu tregon se: ***“...Ne e kemi zbritur edhe hekurin që në të ka forcë të fortë dhe dobi për njerëz...”*** (Sure Hadid: 25).

Në këtë ajet, Allahu tregon se sa shumë njerëzimi përfiton nga hekuri, sepse ne prodhojmë nga ajo shumë mjete (vegla, orendi, makina) dhe

pajisje ose mekanizma të ndryshme. Në fakt, hekuri është i nevojshëm për shumë makina dhe teknologji tona të përditshme. Në kërkim të ndonjë diturie përfituese dhe të duhur, mund të na afrojë më afër Allahut dhe të fitojmë Mëshirën e Tij, me kusht që t'ia lehtëson dhe t'i ndihmon njerëzimit jetesën dhe menaxhimin e Tokës, dhe krijimin e besimit. Juristi **el Mauardi** shpreh: "...diçka që na ndihmon për t'i realizuar detyrat tona dhe të zhvillojë jetën e civilizuar në Tokë". Kjo përfshin diturinë islame si edhe dituritë e ndryshme si në fushën e mjekësisë, zejtarisë, tregtisë, dhe kulturës. Nga të gjitha këto lloje të diturisë përfiton njerëzimi dhe i ndihmon në përmbushjen e detyrave si mëkëmbës të Allahut në Tokë. Se si Islami nxit kërkimin e dijes dhe avancimin e aftësive tona teknike është vetëm fillimi. Ne duhet të shkojmë më tutje dhe të rrënjësojmë në shoqëritë tona një vetëdijesim islam për rëndësinë e progresit teknologjik dhe nevojën që të përkrahim zhvillimin dhe kreativitetin teknologjik. Kjo duhet të jetë e nxitur në nivelin shoqëror përmes lëvdatave dhe mirënjohjeve publike për ata që bëjnë zbulime të tilla. Gjithashtu duhet që edhe financiarisht të jetë e përkrahur përmes dhënies së bursave dhe 'fitues çmimeve'. Gjithashtu, duhet të jetë praktikë më e mëtijshme me dhënien e kushteve paraprake materiale dhe infrastrukturë për përparim teknologjik. Të gjitha këto koordinata (bashkërenditje) të kërkohen të menaxhohen në nivelin institucional, kështu që kontributi teknologjik i botës myslimane mund të jetë i zhvilluar efektivisht dhe energjitë kreative të

myslimanëve të shfrytëzohen në maksimum dhe të kanalizohen në binarët e duhur. Duhet të themelojmë qendra për hulumtime dhe të mbajmë konferenca dhe seminare për të përcaktuar dhe shpjeguar edhe më tepër qëllimet hulumtuese tonat dhe strategjitë zhvillimore. Duhet që drejtpërsëdrejti të përfshihemi në betejën e prapambetjes shkencore, teknologjike dhe intelektuale që vazhdon të mbretëron në botën myslimane. Gjithashtu, është e nevojshme të zhvillojmë ligjet e nevojshme dhe procedurat për të mbrojtur të drejtat e veçorisë intelektuale të zbuluesve dhe mendimtarëve. Duhet të bëjmë të lehtë për zbuluesit për t'ia siguruar privilegjin e zbulimeve të tyre. Nevojitet shumë përpjekje për të ndihmuar popullin tonë që të bëhet më kreativ dhe më produktiv. Detyra e zhvillimit të një mjedisi ndihmues për zhvillimin teknologjik ka përmasa kulturore, akademike, si dhe politike. Liria e madhe është e nevojshme si dhe transparenca më e madhe politike. Duhet të ndryshojmë shoqëritë tona nga shoqëritë thithëse që blejnë mallra nga gjithkrah, në shoqëri prodhuese që shet dhe eksporton frytet e industrisë së tyre të tjerëve.

I lutemi Allahut të na bekojë me një rritje të diturisë dhe vetëdijesimit, si kulturor ashtu edhe shkencor dhe të na sjellë drejt një kuptimi të çiltër e të vërtetë islam se si t'i integrojmë vlerat tona islame dhe progresin teknologjik në një mënyrë të harmonishme dhe produktive.

*Përshtati nga anglishtja:
Fitim NUHIU*

Shkaqet e përhapjes së ateizmit

Dr. Kha'fer Shejh Idris

Çfarë ka ndodhur, që në kohët tona realiteti shfaqet të ketë pësuar një ndryshim krejt rrënjësor? Përse pjesa dërrmuese e njerëzve në Perëndim, pas besimit në Zot, çuditërisht filluan të mbanin një sjellje mohuese ndaj Krijuesit, ndaj ekzistencës së Tij dhe filluan luftë frontale, me gjuhë dhe me laps, kundër besimtarëve, siç ndodhi në vendet e perandorisë komuniste.¹

Shumë nga perëndimorët rrahën të hedhin dritë rreth kësaj dukurie, duke iu përgjigjur pyetjeve të paraqitura dhe duke shkruar rreth saj.

Disa nga përfundimet e tyre lidhur me shkaqet që çuan drejt kësaj sjelljeje dhe dukurie mbarë perëndimore mund të përmbliidhen shkurtimisht si vijon:

Kontradiktat e ashpra që vërehen mes shumë parimeve të fesë së trashëguar dhe njohurive të përftuara nga zhvillimi i shkencave ekzakte. Ata zbuluan dhe vazhdojnë të zbulojnë kundërshti mes shumë parimeve të fesë së tyre dhe

zbulimeve të shkencës. Shembujt në këtë drejtim janë të shumtë. **Moris Bikaji** përmend disa prej tyre në librin *Bibla, Kur'ani dhe Shkenca*.

Kontradiktat mes metodologjisë shkencore, që mbështetet në prova logjike dhe shqisore, dhe metodologjisë së fesë së tyre, që thërret në pranimin e pakontestueshëm të dogmave, mes metodologjisë shkencore, e cila kushtëzon koordinim logjik, dhe mes asaj fetare, e cila, duke pranuar paradokset logjike, pohon se besimet pranohen me zemër edhe atëherë kur kundërshtojnë qartë ligjet e logjikës së shëndoshë.

Zhytja e dijetarëve të fesë dhe atyre të shkencave të ndryshme në shumë çështje që nuk i përkasin botës së dukshme, në debate që argumentohen me mendime personale, pa prova dhe pa mbështetje në librat hyjnore, ose në argumente nga më të ndryshmet, që s'i përkasin fushës së tyre të hulumtimit

¹Para 40 vjetësh Shqipëria u shpall "shteti i parë ateist në botë". Kanë kaluar 40 vjet nga viti i kobshëm 1967, kur Shqipëria u shpall me krenari shteti i parë ateist në botë. Në atë kohë u organizua një fushatë e madhe kundër çdo lloj besimi dhe u mbyllën të gjitha institucionet fetare në vend. Në vijën e parë të luftës kundër fesë u vu rinia, e cila u përgatit me shumë merak nga komunistët shqiptarë për kryerjen e kësaj detyre të veçantë. Pastaj në nëntor të vitit 1967 regjimi nxori dekretin famëkeq nr.4337 me titull "Mbi shfuqizimin e disa dekreteve", i cili ndalonte të gjitha ritet fetare dhe parashikonte dënime të rënda për të gjithë shkelësit (shën. i përkthyesit).

dhe të vaditjes. Si një shembull në këtë drejtim mund të sillet libri i **Isak Njutonit** mbi topografinë e xhehenemit!

Fanatizmi i disa dijetarëve fetarë në lëmit e shkencave natyrore, të cilët rrihnin të parashtronin publikisht “të vërteta shkencore” që pajtoheshin me besimin e tyre. Shembull është kryepeshkopi **Xhejms Usher**, studiues i njohur i Biblës, i cili, pas një analize “saktësore” të Biblës, arriti që të “zbulojë” se toka u krijua 4004 vjet para lindjes së Isait, alejhi selam. Ky zbulim i kryepeshkopit u publikua në vitin 1650 dhe pas pak vitesh u vendos si shënim në këmbë të tekstit në Librin e Zanafillës nga versioni zyrtar i Biblës. Bibla u botua me këtë shtojcë deri në kohën e mbretërshës Viktori. Disa kopje të atij versioni janë të peshkueshme edhe sot e gjithë ditën.²

Nuk është për t’u habitur fakti se këtë pohim e ka bërë një prift. Ajo që habit më tepër është se rektori i Universitetit të **Kembrixhit** e pranoi këtë zbulim dhe shkoi akoma më larg, duke pohuar se “**trini**” e ka krijuar Ademin, alejhi selam, më 23 tetor të vitit 4004 para erës sonë në ora 9 të mëngjesit. Këtë fakt na e tregoi **Ronald Miler**, i cili shtoi se rektori i Kembrixhit ishte i vetmi që pati guxim që datën e krijimit të Ademit ta shpallë si datë e fillimit të vitit akademik.

Mospajtimet mes shkencës dhe fesë nuk u përkufizuan në çështjet dytësore të fesë. Ato përfshijnë edhe çështje themelore të fesë. Është fakt, tanimë i pranuar edhe nga shumë teologë, se nuk ka argument shkencor që vërteton

se libri mbi të cilin ndërtohet feja krishtere është fjalë e Mesias. Ai u shkrua pas një periudhe të gjatë kohore pas “vdekjes” së tij, ka kontradikta mes versioneve të këtij libri, syresh studiohen nga lëmi të quajtur Kritikant më të larta (**The Highest Critics**).

Kontradiktor është edhe koncepti i tyre i hyjnisë. Zotit, i cili cilësohet si Krijues, i atribuohet djalë. Isai, “i biri i Zotit” kryqëzohet. Zoti është Një, dhe në të njëjtën kohë është Trini e përbërë nga ati, biri dhe shpirti i shenjtë.

Mospajtimi mes religjionit dhe shkencës s’ishte vetëm konceptual. Ai ishte edhe mospajtim moral dhe politik me kishën, e cila flet në emër të religjionit. Për shkaqe të ngjashme me këto, shumë nga ata që pranonin ekzistencën e Zotit dhe e mbronin këtë iman, kishin një qëndrim që nuk e lidhte besimin me ndonjë religjion. Një nga historianët më të njohur të ateizmit në qytetërimin perëndimor **Bakli** thotë: “Mbrotja e besimit në Zot, pa iu bashkangjitur ndonjë kishë, ishte çështje evidente nga vetvetiu. Kisha ishte pjesë e problemit, pjesë e sëmundjes që pengonte çdo njohje të Zotit.

Ajo s’ishte pjesë e shërimit. Kisha ish toka pjellore që mundësoi shfaqjen e ateizmit”.³

Zbulimet e mëdha shkencore, që u mundësuan njerëzve të kuptojnë shumë nga dukuritë në gjithësi, e mbi të cilat u ndërtua teknologjia, që ua lehtësoi njerëzve jetën, arritjen deri te ushqimi, veshmbathja, shërimi, duke lehtësuar madje deri edhe ndërtimin e komunikimin etj., ishin provë për

² Facts, Milton, fq. 40

³ Atheism, Buckley, fq. 38

shumë njerëz, të cilët filluan të besonin se shkencat ekzakte do t'u mjaftonte si kompensim i besimit. Mendonin se shkenca do të arrinte sukses atje ku kish "dështuar" religjioni. Shembullin e tyre e tregon qartë Allahu në Kur'an:

"Jo, është e vërtetë se ai i kalon kufijtë. Për shkak se e ndien veten të pavarur. Po kthimi është vetëm te Zoti yt." (El Alak, 6-7)

"Shembulli i jetës së kësaj bote është si i një shiu që kemi zbritur nga qielli, e me anën e të cilit gërshetohen bimët e tokës (mbijnë dhe shpeshetohen të gjitha llojet) prej nga hanë njerëzit e kafshët deri kur toka të ketë marrë stolinë e vet dhe të jetë zbukuruar (me bimë, pemë e behar), e banorët e saj të mendojnë se janë të zotët e saj, e asaj i vjen urdhri Ynë, natën ose ditën, Ne e bëjmë atë (të mbjellat) të korrur sikurse të mos ekzistonte dje. Kështu Ne ua sqarojmë faktet njerëzve që mendojnë." (Junus, 24)

Një historian i shkencave thotë: Hovin e këtij iluzioni nuk e ndaloi asgjë përpos dy luftërave botërore.

(Vazhdon)

Përktheu:

Talha Kurtishi

"Thirri njerëzit për HAXHILLËK"

Shkruan: Rasim HAXHA

Haxhi është obligim (farz) dhe njëri nga pesë kushtet e Islamit. Obligueshmërinë e tij e dëshmon Kur'ani, Suneti, si dhe konsensusi i dijetarëve islamë.

Thotë Allahu i Lartësuar: *"Për hir të Allahut, vizita e shtëpisë (Qabes) është obligim për atë që ka mundësi udhëtimi tek ajo, e kush nuk e beson; Allahu nuk është i nevojshëm për (ibadetin që bëjnë) njerëzit"*. (Ali Imran 97).

Pejgamberi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, thotë: *"Islami është ngritur mbi pesë shtylla: shqiptimi i shehadetit, falja e namazit, dhënia e zekatit, agjërimi i Ramazanit dhe shkuarja në haxhillëk për atë që ka mundësi"*. (Transmeton Buhariu dhe Muslimi).

Imam Neveviu dhe dijetarë të tjerë, Allahu i mëshiroftë, thonë: *"të gjithë dijetarët islamë thonë se haxhillëku është obligim dhe shtylla e pestë e Islamit"*.

Haxhillëku është obligim për myslimanin një herë në jetë. Është bërë obligim në vitin e nëntë nga hixhreti. “O ju njerëz! U është bërë obligim haxhillëku, kryejeni atë. Një njëri i tha: a për çdo vit? Sikur të thosha po, do t’u obligohet dhe nuk do të mundnit ta kryenit”. (Transmeton Muslimi). “Haxhillëku është obligim një herë, e nëse dikush shton, ai është vullnetar”. (Transmeton Ahmedi, Ebu Davudi, Ibën Maxhe). Pejgamberi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, ka bërë vetëm një haxhillëk.

Myslimani duhet të nxitojë në kryerjen e haxhillëkut sipas mundësisë. Nëse e vonon kryerjen e tij pa arsye, bën mëkat. Në lidhje me këtë thuhet: “Nxitoni në kryerjen e haxhit, ngase askush nga ju nuk e di se çfarë do t’i ndodhë” (Transmeton Ahmedi, Ebu Davudi, Ibën Maxhe).

Vlera e haxhillëkut

Për vlerën e haxhillëkut flasin shumë hadithe, ndër të cilët janë edhe këto: “Është pyetur Pejgamberi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të: cila punë është më e mira? Është përgjigjur: Besimi në Allahun dhe të Dërguarin e Tij. Pastaj cila? Lufta në rrugë të Allahut, është përgjigjur. Pastaj cila? Haxhi i pranuar”. (Transmeton Buhariu). “Kush bën haxhillëkun për hir të Allahut, nuk i afrohet gruas dhe nuk bën ndonjë mëkat, kthehet sërish në gjendjen kur e ka lindur nëna” (Transmeton Buhariu). “Umreja deri në umre tjetër, i fshin mëkatet që bëhen mes tyre dhe për haxhillëkun e pranuar nuk ka shpërblim tjetër, përpos Xhenetit”. (Transmeton Buhariu dhe Muslimi). “...dhe haxhillëku i fshin mëkatet që janë bërë para tij”. (Transmeton Muslimi). “Është pyetur

Pejgamberi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, se a ka luftë (xhihad) për gratë? Po - iu është përgjigjur. Po për ato ka xhihad pa luftë. Ai është haxhi dhe umreja" (Transmeton Ahmedi, ibn Maxhe, ibn Huzejme).

Dobitë e haxhillëkut

Allahu i Lartësuar thotë: *"Dhe thirr ndër njerëz për haxhillëk, se të vijnë ty këmbësorë, edhe kalorës me deve të rraskapitura që vijnë prej rrugëve të largëta. (vijnë) Për të qenë të pranishëm në dobitë e tyre dhe ta përmendin Allahun në ato ditë të caktuara"*. (el-Haxh 27-28).

Thotë Ibën Abasi: "Dobitë e kësaj bote dhe të botës tjetër. Dobitë e Ahiretit, arritja e kënaqësisë së Allahut, ndërsa dobitë e kësaj bote, ajo që arrijnë nga mishi i kurbaneve dhe tregtia." Thotë Muxhahidi: (Allahu e mëshiroftë) "tregtia dhe kënaqësia e Allahut në çështje të kësaj bote dhe Ahiretit". Në një vend tjetër thotë: "shpërblimi në Ahiret dhe tregtia në këtë botë".

Dobitë që haxhiu arrin në këtë botë, nuk krahasohen me ato të Ahiretit. Dobi të tilla si: shpërblim të madh, falje mëkatesh, kënaqësia e Allahut, myslimani i arrin nëse është i devotshëm në haxhillëkun e tij. I praktikon urdhrat e Allahut dhe largohet nga ndalesat e Tij. Nuk ka dobi më të mirë se pastrimi i haxhiut nga mëkatet dhe kthimi i tij sërish në gjendjen që e lindi e ëma.

Kufijtë (mikartet) e haxhit

Kufijtë kohorë. Shumica e dijetarëve janë të mendimit se koha e haxhillëkut përfshin: muajt Sheval, Dhul-kide, si dhe nëntë ditët e para të muajit Dhil-hixh-

xhe. Umreja nuk ka kufij kohorë. Ajo mund të kryhet gjatë tërë vitit.

Kufijtë vendorë. Transmeton Ibën Abasi se Pejgamberi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, i caktoi kufijtë; për banorët e Medinës **Dhul-hulejfe**-n, për banorët e Shamit **el-Xhuhfe**, për banorët e Nexhdit **Karnul-Menazil**, për banorët e Jemenit **Jelemlem** (dhe për banorët e Irakut Dhate Irk)¹, pastaj tha: *këta kufij janë për banorët e këtyre vendeve dhe për ata që nuk janë të këtyre vendeve dhe vijnë përmes tyre në haxhillëk apo umre*". (Transmeton Buhariu dhe Muslimi).

Umreja

Umreja mund të kryhet gjatë tërë vitit. Rreth dispozitës së saj, dijetarët kanë dy mendime. Disa nga ta thonë se umreja është sunet, disa të tjerë thonë se ajo është vaxhib (e obliguar). Shumica e haditheve që flasin për dispozitën e umrës janë të dobëta. Hadithi më i fortë që transmetohet rreth kësaj çështjeje, është ai me të cilin argumentojnë dijetarët që e obligojnë umren. *"Është pyetur Pejgamberi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, se a ka luftë (xhihad) për gratë? Po: iu është përgjigjur. Por për ato ka xhihad pa luftë. Ai është haxhi dhe umreja"* (Transmeton Ahmedi, Ibën Maxhe, Ibën Huzejme).

Ky është mendimi më i saktë. Këtë mendim e përkrahën hoxhallarët e nderuar si: AbdulAziz b. Baz, Albani, Muhamed Uthejmini (Allahu i mëshiroftë). Allahu e di më së miri.

¹ Kjo pjesë është hadith në vete që e transmeton Aisheja, shënon ebu Davudi dhe Nesaiu.

Ibn Kajjim el-Xhevziye, Allahu e mëshiroftë, thotë: Adhurimi më i vlefshëm është ai në të cilin bëhet dhikër më tepër; agjëruesit më me vlerë janë ata që bëjnë më tepër dhikër gjatë agjërimit. Haxhilerët më me vlerë janë ata që më tepër bëjnë dhikër në haxhin e tyre dhe kështu në çdo vepër.

Llojet (mënyrat) e haxhit

Për kryerjen e haxhillëkut ka tre mënyra:

Haxhi Temetu. Forma e tij: Nëse kryejmë Umrën gjatë kohës së haxhillëkut dhe lirohemi nga ihrami, pastaj vendosim kryerjen e haxhit. Ky lloj i haxhit kushtëzohet me therjen e kurbanit.²

Haxhi Kiran. Forma e tij: nëse vendosim kryerjen e Umres, mirëpo para se të mbarojmë atë, vendosim edhe kryerjen e haxhit, apo e kundërta. Edhe ky lloj kushtëzohet me therjen e kurbanit.

Haxhi Ifrad. kjo mënyrë e haxhit realizohet nëse vendosim vetëm kryerjen e haxhit.

Pejgamberi, lavdërimi dhe paqja e Allahut qofshin mbi të, ka kryer Haxhin Kiran, mirëpo janë transmetuar disa hadithe ku nxiste sahabët në kryerjen e Haxhit Temetu. Dijetarët islamë s'janë të njëzëshëm se cila mënyrë e haxhit është më me vlerë. Mendimi i saktë është: Ibën Tejmije, Allahu e mëshiroftë, thotë se vlera e llojit varet nga gjendja e haxhiut. Ibn Kajjim el-Xhevziye, Allahu e

mëshiroftë, thotë: Adhurimi më i vlefshëm është ai në të cilin bëhet dhikër më tepër; agjëruesit më me vlerë janë ata që bëjnë më tepër dhikër gjatë agjërimit. Haxhilerët më me vlerë janë ata që më tepër bëjnë dhikër në haxhin e tyre dhe kështu në çdo vepër. Gjithashtu hoxha i nderuar Muhamed Utthejmin, Allahu e mëshiroftë, thotë: nëse transmetohet se ka kryer ndonjë adhurim në disa forma, është e rrugës që të praktikohen të gjitha format. Kështu praktikohen të gjitha sunetet.

Kushtet e obligueshmërisë së haxhillëkut:

1. të jetë mysliman;
2. mendërisht i shëndoshë;
3. në moshë madhore;
4. të ketë mundësi. Mundësia është dy lloje: fizike dhe ekonomike.
Këtyre kushteve i shtohet edhe një, që ka të bëjë vetëm me femrat. Ai është:
5. shoqërimi i saj nga një mashkull i rritur me të cilin i ndalohet martesë (mahrem).

Shtyllat e haxhit

Të gjithë dijetarët janë të një mendimi se haxhi ka katër shtylla, dhe nëse njëri nga ta, me dije apo pa dije, me qëllim apo pa qëllim, shkelet, haxhillëku është i pavlefshëm dhe duhet kryer prapë. Ato janë:

1. Nijeti për haxhillëk. Kjo shtyllë kërkohet në të gjitha adhurimet. Nijeti mjafton vetëm me zemër dhe nuk ka nevojë shqiptimin me gojë. Pas nijetit duhet të thuhet kjo lutje:

-nëse vendosim kryerjen e haxhillëkut Ifrad, themi: **“Lebbejk Allahumme**

² Për këtë lloj haxhillëku, është e botuar broshura e veçantë "Haxhillëku – me foto" që karakterizohet me metodën e lehtë për shpjegim. (sh. K.)

haxhen” - të përgjigjem o Allah me haxh.

- nëse vendosim Temetu, themi: **“Lebbejk Allahumme umreten”** - të përgjigjem o Allah me umre. Pastaj në Mekë, kur të vendosim fillimin e haxhillëkut themi: **“Lebbejk Allahumme haxhen”**.

- E nëse vendosim atë Kiran, varësisht nga ajo që kemi vendosur, themi: **“Lebbejk Allahume haxhen”** për haxhillëk, a nëse vendosim umren themi: **“Lebbejk Allahume umreten”**.

Vërejtje: Për atë që frikohet se nuk do të mund ta mbarojë haxhillëkun për shkak të sëmundjes apo për ndonjë shkak tjetër, preferohet që këtu të thotë: **“Allahumme mehil-li hajthu habeseni habis”** - o Zot do ta ndërpres haxhillëkun, aty ku më ndalon diçka. Sepse, ndërprerja e haxhillëkut kushtëzohet me therje të kurbanit, e nëse thuhet kjo lutje, lirohet nga ky shpagim. Kjo shtyllë, është edhe shtyllë e umres. E bëjmë nijetin për umre dhe themi: **“Lebbejk Allahum-me umreten”**.

2. Qëndrimi në Arafat. Kërkohet qëndrimi prej namazit të drekës e deri në perëndim të diellit, ditën e nëntë të Dhul Hixhës.

3. Tavafi i haxhit. Ky travaf duhet bërë shtatë herë duke filluar nga **Haxherul Esvedi** (guri i zi). Abdesi është kusht për tavaf tek shumica e dijetarëve. Kjo shtyllë është edhe në rastin e umres.

4. Sa’ji (nxitimi nga kodra Safa deri tek ajo Merva). Ky nxitim duhet bërë shtatë herë, duke filluar nga kodra Safa. Kjo shtyllë është edhe në rastin e umres.

Obligimet (farzet e haxhit)

Haxhi ka obligime, të cilat nëse nuk respektohen, duhet therur kurban si shpagim. Ato janë:

1. Veshja e rrobave që njihen si ihram, dhe atë nga mikati. Ihrami përbëhet prej dy pjesëve. Ai nuk duhet të jetë i qepur. Gjatë kohës së ihramit ndalohet veshja e çfarëdo rrobe tjetër.

2. Qëndrimi në Muzdelife prej perëndimit të diellit natën e dhjetë të muajit Dhul Hixhe deri në agim. Për të sëmurët, gratë, të moshuarit, si dhe përcjellësit e tyre, mjafton qëndrimi deri pas mesnate.

3. Hedhja e gurëve. Hedhja e gurëve bëhet ditën e dhjetë, njëmbëdhjetë dhe dymbëdhjetë të muajit Dhul Hixhe. Nëse qëndrojmë në Mina natën e trembëdhjetë, atëherë duhet hedhur gurët edhe ditën e trembëdhjetë.

4. Qëndrimi në Mina. Në Mina duhet të qëndrojmë natën e njëmbëdhjetë dhe të dymbëdhjetë. Qëndrimi natën e trembëdhjetë është sipas dëshirës. Allahu i Lartësuar thotë: **“Kush ngutet (të largohet prej Mines) për dy ditë, nuk bën mëkat, po edhe ai që e shton (edhe një ditë) nuk bën mëkat”** (el-Bekare 203).

Kërkohet qëndrimi gjatë tërë natës, apo në pjesën më të madhe të natës.

5. Rruajtja apo shkurtimi i flokëve. Rruajtja është më e preferuar.

6. Therja e kurbanit për ata haxhilerë që janë Temetu apo Kiran.

7. Tavafi iamtumirës. Ky tavaf duhet të jetë kontakti i fundit i haxhiut me Meken.

Disa mësimë Kur'anore

Shkruan: Bekir HALIMI

Këtë trajtesë do t'ju paraqesim një buqetë me dije interesante fetare të marra nga hoxha dhe mufesiri i njohur, Abdurahman Sadiu, rahimehullah. Këto mësimë janë sqarim i ndërlidhjes **mes shkakut dhe pasojës** në shumë ajete Kur'anore.

Qëllimi nga kjo trajtesë është stimulimi i besimtarëve në marrjen në konsideratë të shkaqeve të ndryshme që janë të domosdoshme për të ardhur deri te rezultatet dhe pasojat.

Mendoj se me këtë shkrim dhe me këto sqarime do të japim një kontribut për të nxitur besimtarët në ndërmarrje të aksioneve, iniciativave, përvjeljen e krahëve për vepra të mira, zbatimin e adhurimeve, projektet e ndryshme të rëndësishme për rimëkëmbjen e populli tonë, që pastaj të kemi të drejtë të presim rezultate që do të na gëzonin.

Kjo trajtesë është mëtim për një goditje të fuqishme pasivitetit dhe defetizmit dhe eliminim të përtesës nga radhët e myslimanëve, sidomos nga ata që mundohen të justifikojnë veprimin e tyre me rregulla të ndryshme fetare.

Kur të ndalemi para këtyre ajeteve dhe t'i analizojmë, do të kuptojmë se e mira, përmirësimi, mëshira, udhëzimi, e lehta, zgjidhja, bereqeti, risku, fitorja dhe ngadhënjimi nuk vijnë nëse ne nuk i përmbushim kushtet, pa të cilat nuk na vijnë këto rezultate, të cilat njëherazi janë edhe shkak i tyre.

Në vijim do të japim disa sqarime të kësaj natyre sikurse na i ka sqaruar Kur'ani Famëmadh dhe pastaj hoxha i nderuar Abdurahman Sadiu, rahimehullah u ka bërë komentet e nevojshme.

1-Allahu, subhanehu ve teala, përgatitjen me aq sa mundemi kundër armikut dhe

vigilencën e ka bërë shkak të arritjes së fitores dhe shpëtimit nga sherri i tyre.

Dëshmi për këtë është ajeti Kur'anor:

“O ju që besuat, rrini të përgatitur (të armatosur) dhe dilni (për në luftë) grup pas grupi apo të gjithë së bashku”. (en-Nisa: 71).

“E ju përgatituni sa të keni mundësi force, (mjete luftarake), e kuaj të caktuar për betejë kundër atyre (që tradhtojnë) e me të, (me përgatitje), ta frikësoni armikun e Allahut, armikun tuaj dhe të tjerët, të cilët ju nuk i dini (se kush janë), e Allahu i di ata. Ç’ka do që shpenzoni për rrugë të Allahut, ajo do t’ju kompensohet dhe nuk do t’ju bëhet padrejtë”. (El-Enfal: 60).

2 - Allahu, subhanehu ve teala, ka caktuar që lehtësimi të vijë pas vështirësisë dhe zgjidhja pas ngushticës.

Allahu, subhanehu ve teala, thotë: **“...mirëpo pas vështirësisë Allahu sjell çlirim (begati)”.** (Talak: 7).

“E, pa dyshim se pas vështirësisë është lehtësimi. Vërtet, pas vështirësisë vjen lehtësimi”. (El-Inshirah: 5-6).

3 - Allahu, subhanehu ve teala, ka caktuar që sabri dhe devotshmëria të jenë shkak i përfundimit të mirë dhe pozitave të larta.

Allahu, subhanehu ve teala, thotë:

“...Pra, të jesh i durueshëm se përfundimi (i lavdishëm) është për të devotshmit”. (Hud: 49).

“...pse ai që ruhet dhe bën durim, s’ka dyshim Allahu nuk humb shpërblimin e punë mirëve”. (Jusuf: 90).

4 - Allahu, azze ve xhel-le, ka bërë xhihadin shkak të fitores, arritjes së qëllimit nga armiku dhe mbrojtje nga sherri i tyre...

Allahu, subhanehu ve teala, e dëshmon këtë duke thënë:

“Luftoni ata, Allahu i dënon dhe i mposhtë ata nëpërmjet jush, e juve ju

Kjo trajtesë është mëtim për një goditje të fuqishme pasivitetit dhe defetizmit dhe eliminim të përtësës nga radhët e myslimanëve, sidomos nga ata që mundohen të justifikojnë veprimin e tyre me rregulla të ndryshme fetare.

ndihmon kundër tyre dhe shëron zemrat e njerëzve besimtarë”. (Et-Teube: 14).

“Lufto në rrugën e Allahut! Nuk obligohet kush pos teje. Ngacmoi besimtarët (për luftë), Allahu do të zmbarsë fuqinë e të pabesëve. Allahu është më fuqiforti, më ndëshkuesi”. (En-Nisa: 84).

5 - Allahu, subhanehu ve teala, për arritjen e dashurisë së tij, e cila është gjëja më e lartë të cilën mund ta arrijë njeriu, ka caktuar shkaqe, më e rëndësishmja dhe më e madhja është pasimi i Pejgamberit, salAllahu alejhi ve sel-lem në fjalët, veprat dhe në çdo gjendje. S’ka dyshim se prej shkaqeve për ta arritur këtë gjë të lartë është edhe durimi, bamireshia, devotshmëria, lufta në rrugë të Allahut, etj.

Allahu, subhanehu ve teala, thotë:

“Thuaj: “Nëse e doni Allahun, atëherë ejani pas meje që Allahu t’ju dojë, t’ju falë mëkatet tuaja, se Allahu është që fal shumë, mëshiron shumë”. (Ali Imran: 31).

Allahu, subhanehu ve teala, në shumë ajete i ka përmendur ata që i do, duke thënë:

“Allahu i do durimtarët”. (Ali Imran: 146).

“Allahu i do bamireshit”. (El-Bekare: 195).

“Allahu i do të devotshmit”. (Et-Teube: 4).

“Allahu i do ata që luftojnë në rrugë të Allahut të rreshtuar në radhë sikur një ndërtesë e ngjeshur”. (Saf: 4).

6 - Allahu, subhanehu ve tealë, shkak të kanatit, mos grykësisë, ka bërë shikimin e begatë dhe dhuntive që ia ka dhënë Allahu njeriut dhe mos lakmimin e asaj që nuk ia ka dhënë.

Allahu, subhanehu ve tealë, e dëshmon këtë duke thënë:

“Ai (Allahu) tha: “O Musa, Unë të gradova ty mbi njerëzit me shpalljen Time dhe me të folurit tim. Merre atë që ta dhashë dhe bëhu mirënjohës”. (El-A'raf: 144).

7 - Allahu, subhanehu ve tealë, ka bërë zbatimin e drejtësisë në të gjitha çështjet shkak për përmirësimin e gjendjes dhe të kundërtën shkak për fesad.

Allahu, subhanehu ve tealë, thotë:

“Edhe yjet edhe bimët i bëjnë përrulje (dëshirës së Rrahmanit). Ai e ngriti edhe qiellin dhe Ai vuri drejtësinë. Që të mos kaloni kufirin në drejtësi. Edhe ju mbani me drejtësi peshojën, e mos lëni mangu në peshojë!”. (Er-Rahman: 6-9).

8- Allahu, subhanehu ve tealë, singëritetin ndaj Allahut e ka bërë shkak për ti larguar mëkatet, shkaqet e mëkateve dhe llojet e sprovave.

Allahu, subhanehu ve tealë, thotë:

“...Ashtu (e bëmë të vendosur) që ta largojmë nga ai të keqen dhe të ndytën. Vërtet, ai ishte nga robtë tanë të zgjedhur”. (Jusuf: 12).

9- Allahu, azze ve xhel-le, ka bërë mbështetjen e fuqishme në Allahun, tevekulin, së bashku me besimin, imanin, fortifikatë të fuqishme, i cili e pengon njeriun nga dominimi i shejtanit, sidomos nëse ia shton kësaj edhe përmendjen e shumë të Allahut dhe kërkimin e strehimit të Allahut nga shejtani.

Allahu, subhanehu ve tealë:

“Vërtet, ai (shejtani) nuk ka kurrfarë fuqie kundër atyre që besuan dhe i janë mbështetur Zotit të tyre”. (En-Nahl: 99).

Allahu, subhanehu ve tealë, thotë:

“Thuaj: I mbështetem Zotit të agimit...”. (El-Felek: 1).

“Thuaj: “Mbështetem (mbrohem) me Zotin e njerëzve!”. (En-Nas: 1).

10- Allahu, tebareke ve tealë, ka bërë besimin dhe bindjen, jekinin, çelës të meditimimit mbi argumentet e Allahut që lexohen dhe që shihen dhe të dallimit të vërtetës nga e kota me kuptim të mirë dhe largpamësi të fuqishme.

Allahu, subhanehu ve tealë, thotë:

“(Ky është) Libër i begatshëm, Ne ta shpallëm ty këtë, që t'i studiojnë argumentet e tij dhe që të marrin mësim prej tij ata që kanë mend”. (Sad: 29).

Gjithashtu, Allahu, subhanehu ve tealë, ka urdhëruar në shumë ajete që të meditojmë mbi atë që ka krijuar Allahu, duke thënë:

“...Edhe në këto ekzistojnë fakte për një popull që beson”. (Ez-Zumer: 52).

Meditimi është shkak i besimit, kurse besimi shkakton përfitim nga kjo vepër.

11- Allahu, subhanehu ve tealë, ka bërë realizimin e detyrave të fesë shkak për lehtësimin e çështjeve, kurse mos zbatimin e tyre shkak për vështirësimin e gjendjes.

Allahu, subhanehu ve tealë, e dëshmon këtë duke thënë:

“E, sa i përket atij që jep dhe ruhet, Dhe vërteton bindshëm për më të mirën, Ne do ta përgatitim atë për më të lehtë. E sa i përket atij që bën koprraci dhe ndien veten të pavarur (nga Zoti), Dhe që përgënjeshtron atë më të mirën, Ne do ta përgatisim për më të vështirën”. (El-Lejl: 5-10).

12- Allahu, tebareke ve tealë, ka bërë dijen e dobishme shkak të ngritjes në dynja

dhe ahiret.

“...Allahu i lartëson ata që besuan prej jush, i lartëson në shkallë të lartë ata të cilëve u është dhënë dituri. Allahu është i njohur mirë me atë që punoni”. (El-Muxhadele: 11).

13- Allahu, subhanehu ve tealë, besimin e shëndoshë, sjelljen e moralshme dhe veprat e mira të njeriut i ka bërë shkak të hyrjes në xhenet dhe të përgëzimit në kohën e vdekjes.

Allahu, subhanehu ve tealë, thotë:

“... dhe roja e tij u thotë atyre: “Selamun alejkum” - qofshi të shpëtuar, ishit të pastër, andaj hyni në të, aty do të jeni përgjithmonë”. (Ez-Zumer: 73).

“Të cilëve duke qenë të pastër, engjëjt ua marrin shpirtin, duke u thënë: “Selamun alejkum” - gjetët shpëtimin, hyni në xhennet, për hir të asaj që vepruat”. (En-Nahl: 32).

14- Allahu, azze ve xhel-le, ka bërë kthimin e të keqes me të mirë dhe sjelljen e mirë shkak i cili armikun e bën mik dhe forcohet miqësia e mikut.

Allahu, tebareke ve tealë, thotë:

“Nuk është e barabartë e mira dhe e keqja. Andaj, (të keqen) ktheje në mënyrën më të mirë, se atëherë ai, me të cilin kishit njëfarë armiqësie, do të bëhet mik i afërt”. (Fussilet: 34).

Gjithashtu, Allahu, azze ve xhel-le, thotë:

“Ti ishe i butë ndaj atyre, ngase Allahu të dhuroi mëshirë, e sikur të ishe i vrazhdë e zemërfortë, ata do shkapërderdheshin prej teje, ...”. (Ali Imran: 159).

Ky shkak gjithashtu i sjell njeriut rehati dhe ia lehtëson shumë gjëra në jetën e tij.

15- Allahu, tebareke ve tealë, shpenzimin në rrugë të Allahut e aty ku duhet e ka bërë shkak për t’iu kompensuar urgjentisht dhe për shpërblim të mëvonshëm.

Allahu, subhanehu ve tealë, thotë:

“... e çkado që të jepni, Ai e kompenson atë dhe Ai është dhuruesi më i madh”. (Sebe: 39).

16- Allahu, subhanehu ve tealë, riskut dhe furnizimit i ka caktuar shkaqe dhe dyer të llojllojshme, andaj nëse i mbyllet një derë nuk duhet të mërzhitet, sepse Allahu i hap derë tjetër, e cila mund të jetë më e fuqishme dhe më e mirë, ose mund të jetë e ngjashme me te ose me e dobët.

Allahu, tebareke ve tealë, duke e sqaruar këtë fakt thotë:

“Por nëse ndahen prej njëri tjetrit, Allahu begaton me mirësinë e Tij secilin prej tyre. Allahu është bujar i madh, i plotdijshëm”. (En-Nisa: 130).

“...Nëse i frikësoheni skamjes, Allahu me dëshirën e vet do t’ju pasurojë me mirësitë e Tij. Allahu është i gjithëdijshëm, është i urtë”. (Teube: 28).

17- Allahu, subhanehu ve tealë, ruajtjen dhe largimin nga mëkatet shkatërruese dhe ruajtjen prej shkaqeve që na çojnë tek ato, i ka bërë shkak dhe mënyrë e lehtë për flakjen e tyre.

Allahu, subhanehu ve tealë, thotë:

“...Këto janë kufijtë (dispozitat) e Allahut, pra mos iu afroni”. (El-Bekare: 187).

Domethënë: mos i bëni dhe mos u rrotulloni rreth tyre, sepse ai që rrotullohet rreth tyre bie në to.

Pra këto ishin shtatëmbëdhjetë shkaqe, të cilat nëse i realizojnë myslimanët dhe besimtarët, pa dyshim se edhe do të vjelin frytet e realizimit të këtyre pasojave, si pasojë automatike e tyre. Ishte kënaqësi e madhe të jetojmë këto çaste me këto mësimë dhe sqarime, duke e lutur Allahun që të na japë dije të dobishme dhe vepra të mira.

Princi i ëndrrave... i pasur dhe romantik

Merva HAMZA

Edhe “princat e ëndrrave” nuk i janë si dikur. Pothuajse çdo vajzë ka listë të veçantë të kriterëve dhe kushteve që duhet t’i plotësojë princi potencial i ëndrrave. Nëse vajzat e së kaluarës preferonin

luftëtarë, me personalitet të fortë, gjendja financiare e të cilit nuk kishte rëndësi, sot gjendja ka ndryshuar rrënjësisht. Për vajzën e kohëve tona, princi duhet të jetë romantik dhe të ofrojë siguri

Gruaja dhe familja

materiale. Ndonëse ky nuk është qëndrimi i të gjithëve, me plotë të drejtë mundemi të themi se atë e përkrah shumica. Ato preferojnë lidhshmërinë e afërt mes burrit të preferuar dhe pasurisë. Vajza bashkëkohore s'është e gatshme të vuajë dhe sakrifikojë për të siguruar kafshatën e gojës e veshjen modeste që mbulon trupin. Botëkuptimi i saj është materialist sipas të cilit martesë dhe stabiliteti i saj maten me pasuri, me praninë e parave si preferencë kryesore.

Në këtë anketë do mundohemi ta njohim njeriun e preferuar si bashkëshortë jete? A është pasuria që posedon burri lëvizësi kryesor i emocioneve që i kanë gratë ndaj gjinisë së kundërt. A janë të gatshme vajzat të bëjnë lëshime në kriteret e parapara nëse dhëndri i mundshëm është i pasur...?

E preferon romantik dhe të pasur

Nuha AbdulAdhim, një vajzë e pamartuar në moshën 25 vjeçare thotë: Unë nuk ëndërroj vetëm për princin tim, ëndrrat e mia lidhen me çdo gjë që do të më sigurojë ardhmëri të shkëlqyer... për këtë shkak, sa herë që filloj të ëndërroj, e përfytyroj veten sikur jetoj në botë jo ideale... shpresoj prej Allahut të lidh kurorë me djalë të pasur, ose me gjendje të mirë ekonomike, që do të më mundësojë të jetoj jetë shoqërore në nivel të lartë, por në fund këtë gjë e lë në dorë të Allahut duke e pritur atë që më është caktuar.

Hibe Ibrahim, një vashë tjetër

Jo rrallë dëgjojmë për martesë të papërputhshme mes dy palët nga aspekti shoqëror dhe kulturor në të cilat pasuria ishte faktori vendimtar që mundësoi tejkalimin e barrierave. Gratë, për martesën e të cilave, pasuria ishte faktor vendimtar, më vonë ballafaqohen me pasojat e pakëndshme sepse pasuria jo çdo herë është burim i lumturisë

thotë: Djaloshi i ëndrrave të mia duhet të plotësojë një sërë kushtesh: duhet të jetë tërheqës, i fuqishëm, trim, me gjendje të mirë ekonomike dhe i arsimuar. Do t'u qëndroj besnike këtyre kushteve edhe nëse në kërkim do ta kaloj jetën time. Nëse bashkëshorti potencial nuk i plotëson këto kushte nuk do të lidhem me asnjë.

Shejma Se'id: Në zgjedhjen e princit do të jem më racionale. Nuk më intereson pamja e jashtme. Me rëndësi janë shkalla e arsimimit dhe kushtet materiale. Ai duhet të ketë gjendje të mirë ekonomike që do të më mundësojë ta jetoj nivelin e synuar e jetës shoqërore.

Disa vajza, si **Nansi Ibrahim**, njëzet e shtatë vjeçare, e pamartuar, haptazi thonë: Nuk ëndërroj si disa të tjera për kalorësin mbi kalë të bardhë. Ëndrra ime është vetura, modeli i fundit, sepse nuk jemi më në kohën e kalorësve. Ne kemi vetëm një jetë që duhet ta jetojmë në mënyrën më të mirë. Do t'u përmbahem këtyre kushteve dhe nuk do të heq dorë nga kushtet që kam

parashtruar. Nuk do të lejoj që rrethanat të ulin standardet e mia. Jam e fortë dhe mendoj se gruaja që bën lëshime prej fillimit gjatë jetës do të bëjë dhjetëfish më tepër...

Për dallim nga mendimet e përmendura ka vajza që kanë vendosur kushte tjera, që nuk kanë të bëjnë me formën e jashtme dhe kushtet materiale. Një prej tyre është edhe **Menal Abdullah**, e cila thotë: Nuk më intereson aq shumë pamja e jashtme dhe bukuria sa ç'më intereson devotshmëria e tij dhe respektimi i Allahut, duke e respektuar gruan. Ai duhet të jetë i moralshëm, i arsimuar, i gatshëm të marrë përgjegjësi dhe me personalitet të fortë.

E dua me shikim të ulur...

Prej gjërave që më së shumti e irritojnë gruan në personalitetin dhe qëndrimin e saj, është që bashkëshorti i mundshëm të shfaqë emocione ndaj ndonjë grua tjetër. I preferuar është burri që nuk shfaq kokërr interesimi për gratë tjera. Kjo cilësi, thonë vajzat, flet për personalitetin e tij të fortë, flet se ai është më i madh sesa të sprovohet me ndonjë femër.

Jasemin Nexhar, një studente thotë: Ëndërroj të lidhem me ndonjë person që me mua do të mjaftohet nga gratë e

Vajzat e sodit dëshirojnë të mos lodhen, dëshirojnë që çdo gjë të jetë gati. Prandaj kandidati që ka situatë të volitshme materiale është i preferuar sepse siguron jetë të rehatshme pa vështirësi dhe ngarkesa. Preferohen orenditë më të mira, banesa më e mirë, vetura me e mirë dhe këto aspirata bëhen shkak i vonimit të martesës tek shumë vajza.

botës, të cilit as që do t'i shkojë ndërmend të lidhet me ndonjë tjetër. Ai vazhdimisht duhet të më bindë se është e pamundshme që ai për ndonjë shkak prej shkaqeve të lidhë kurorë me ndonjë tjetër. Për të unë do të jam e para dhe e fundit në këtë jetë.

Selma Imam, një nëntëmbëdhjetë vjeçare, thotë: Djali i ëndrrave, me të cilin do të martohesha, është ai që ka frikë Allahun, që nuk e le namazin dhe librin e Allahut, me të cilin do të ndihem e sigurt dhe e qetë shpirtërisht. Ai nuk do të shikojë femra tjera dhe nuk do të më bëjë ortake me një tjetër në asnjë situatë.

Merve Abdul Mun'im, studente në fakultetin e Drejtësisë, për kalorësin e ëndrrave thotë: Kur mendoj për ndonjë lidhje ose martesë, vendos të kërkoj njeriun që do t'u japë përparësi nevojave dhe kërkesave të mia. Me siguri, më e lumtur do të jem, nëse lidhem me njeri që më do, dhe që në vend të parë do të vendosë ndjenjat e mia. Për të, unë do të jem më e rëndësishme sesa puna e tij, shokët e tij, familja e tij dhe ndonjë gjë tjetër. Këtë s'e konsideroj egoizëm, unë flas për kushtet që duhet t'i plotësojë kalorësi i ëndrrave.

Semer Muhammed, njëzet e dy vjeçare, mendon ndryshe: Për fat të keq, në shoqëritë tona

lindore burri është ai që zgjedh vajzën e ëndrrave, atij nuk i imponohet vajza që nuk i pëlqen. Vajzat, nga ana tjetër, janë ata që presin “*fatin*” e tyre dhe të cilat edhe detyrohen me martesë...

Djalin që preferoj duhet të ketë këto kushte: personalitet të fortë, të mos dashurojë ndonjë tjetër, të mos martohet me të dytë, të jetë i pasur dhe i aftë të realizojë shpresat e mia. Me të asnjëherë nuk do dëshpërohem.

Qëndrimi i sociologjisë:

Dr. Alja Shukri, eksperte e sociologjisë pranë Qendrës Kombëtare për Hulumtim, në Kajro thotë: Vajzat, në shumicën e rasteve, kalorësin e ëndrrave e parafytyrojnë të pasur dhe pa të meta, tek i cili janë përmbledhur gjitha cilësitë e mira. Këtë me siguri nuk do ta gjejmë në realitetin tonë. Për këtë shkak ballafaqimi me realitetin e kundërt shkakton humbje të shpresës dhe dëshpërim. Në situata të këtilla arsyeja e shëndoshë duhet të jetë gjykuese, nuk guxojmë të fluturojmë larg me ëndrrat tona, ne jemi njerëz kemi virtyte dhe mangësi...

Ajo gjithashtu shton: Vajzat e sodit dëshirojnë të mos lodhen, dëshirojnë që çdo gjë të jetë gati. Prandaj kandidati që ka situatë të volitshme materiale është i preferuar sepse

Djali i ëndrrave, me të cilin do të martohesha, është ai që ka frikë Allahun, që nuk e le namazin dhe librin e Allahut, me të cilin do të ndihem e sigurt dhe e qetë shpirtërisht. Ai nuk do të shikojë femra tjera dhe nuk do të më bëjë ortakë me një tjetër në asnjë situatë.

siguron jetë të rehatshme pa vështirësi dhe ngarkesa. Preferohen orënditë më të mira, banesa më e mirë, vetura me e mirë dhe këto aspirata bëhen shkak i vonimit të martesës tek shumë vajza. Unë personalisht mendoj se çdo kush që synon gjendje ekonomike të mirë, pozitë të spikatur, arsim sipëror pa harxhuar mund për të realizuar këto qëllime është egoist, që as për një çast nuk mendon se arritja e ëndrrës kërkon mund,

përmirësim i brendshëm që rezulton me zbukurim të jashtëm.

Profesor **Hasna Shakir**, eksperte e psikologjisë, thotë: Femra e sotme shpreson rehati gjatë jetës bashkëshortore. Kjo rehati sot vlerësohet me pasuri, para që munden tu përgjigjen gjitha kërkesave dhe nevojave që s'kanë fund. Për këto shkaqe vajza, prej

Djaloshi i ëndrrave të mia duhet të plotësojë një sërë kushtesh: duhet të jetë tërheqës, i fuqishëm, trim, me gjendje të mirë ekonomike dhe i arsimuar. Do t'u qëndroj besnike këtyre kushteve edhe nëse në kërkim do ta kaloj jetën time. Nëse bashkëshorti potencial nuk i plotëson këto kushte nuk do të lidhem me asnjë.

burrit potencial pret sigurimin e gjitha kushteve të jetës komforte. Mosha, dallimet në mënyrën e të menduarit, stilit të jetës dhe në pozitën shoqërore nuk krijojnë barriera nëse pasuria sigurohet. Jo rrallë dëgjojmë për martesë të papërputhshme mes dy palët nga aspekti shoqëror dhe kulturor në të cilat pasuria ishte faktori vendimtar që mundësoi tejkalimin e barrierave. Gratë, për martesën e të cilave, pasuria ishte faktor vendimtar, më vonë ballafaqohen me pasojat e pakëndshme sepse pasuria jo çdo herë është burim i lumturisë e as kriter i qëlluar për të zgjedhur bashkëshortin e përshtatshëm.

Qëndrimi i fesë.

Këto ishin mendimet e disa vajzave rreth kushteve që duhet të plotësojnë kalorësit e ëndrrave të tyre. Me siguri që për besimtarin qëndrimi i fesë Islame është më i drejtë dhe më

i sigurt. Një dijetar i fesë, **Halid Abdullah** thotë: Një vajzë e mençur dhe e kthjelltë nuk pranon të martohet për njeri që nuk është besimtar i denjë, i devotshëm dhe me moral të lartë. Ajo e preferon burrin që të sillet me sipas librit të Allahut, sipas sunnetit dhe moralit të Resulullahut. Ai i zbaton parimet e fesë që i garantojnë gruas nderin dhe të drejtat, feja që burrin e këshillon për butësi ndaj saj. Vajza nuk duhet të shikojë pasurinë si kusht primar, le të martohet me atë që ka frikë Allahun, sepse ai që frikohet prej Allahut nuk është i rrezikshëm për të tjerët. Fetari, parimisht, mundohet ta stolisë vetëm me cilësitë më të bukura. I dërguari i Allahut, salAllahu alejhi ue selem, ka thënë: *Nëse ju vjen ai me fenë dhe moralin e të cilin jeni të kënaqur, martohuni me të.*

Marrë nga www.islamtoday.net

Përktheu: Talha Kurtishi

Fëmija yt, si të sheh...

Hena el-Hamrani

Vërtet je njeri i këndshëm, i dashur te njerëzit, ke moral të lartë, nuk je i vrazhdë dhe nuk ke zemër të ngurtë që njerëzit të largohen prej teje. Ndoshta nuk je ashtu çdoherë, mirëpo ajo që më tepërmi shihet te ti është morali i lartë. Teksa je duke ndenjtur, i angazhuar me letrat përpara, te fëmija yt vëren një shenjë të frikës, druajtjes dhe kujdesit... si të ishte ndonjë lepur i vogël që ka frikë nga kthetrat e shqiponjës, që në këtë rast je ti! I fsheh duart mbrapa... ndërsa ti me kokën lart, si shqiponja që gjeti gjahun, e pyet me habi: **Ç'ke o**

bir?! Ai dridhet nga frika dhe e hedh atë që fshihte, që ta shtyjë pastaj me këmbë mbrapa, për ta larguar nga sytë e tu...

Asgjë, jo babi asgjë...

Si asgjë, je duke fshehur diçka, fol ç'është ajo?

V-Allahi nuk jam duke fshehur asgjë babi...

Mos u beto rrejtshëm se Allahu nuk i do rrenacakët...

Gjatë muhabetit "*s'ka gjë*" - "*ka diçka*" ngrihesh prej punëve tua për të parë se ç'ishte ajo që gjuajti dhe vëren se paska

qenë një copë buke...

Çuditësh nga kjo sjellje, ndjen keqardhje, s'di si të veprosh... ndërsa atë e lëshojnë këmbët... nuk di se çfarë dënimi e pret...

Por ajo është vetëm një copë buke, pse e fsheh nga unë...

Nuk fsheha asgjë...

Si jo, bile u mundove të ikësh nga unë...

Shtanget fëmija yt dhe tashmë thuajse nuk kupton asgjë, ndërsa ti... s'je duke kuptuar asgjë më shumë se fëmija yt është i gatshëm të fshehë prej teje çdo gjë, e madhe qoftë a e vogël. Ajo që edhe më shumë ta shton dhembjen është fakti se kjo nuk ishte hera e parë, as e dyta, as e treta, madje nuk do të jetë as e fundit... normalisht, po qe se nuk e marrim këtë punë seriozisht...

Ti e njeh vetveten mirë dhe je i bindur se nuk ke qenë aq i ashpër që do bënte fëmijën tënd të frikësohej sa herë të të shihte... dhe pyet veten: Pse frikohet nga unë? Pse më gënjen? Pse fsheh nga unë çdo gjë? Në disa raste je munduar t'ia bësh të qartë se gabimet që bën nuk janë aq të mëdha për të merituar dënime, andaj nuk ka nevojë për frikë... por, prapë se prapë ai dridhet, frikohet dhe gënjen... thuajse nuk ke dhënë asnjë mund për t'i sqaruar çka është në rregull dhe çka nuk është...

Mirë lexues i nderuar, ndoshta së bashku mund të mësojmë shkakun pse fëmija yt ka këtë sjellje të çuditshme.

Kjo ka të bëjë me natyrshmërinë të cilën ne e kultivojmë në shpirtrat e

Shtëpia është siguri dhe rehati, prandaj o fëmijë të mi, mos kërkon ambient më të mirë sesa në shtëpinë tuaj, mos kërkon veshë që do t'ju dëgjojnë më shumë sesa veshët e prindërve tu dhe kur të keni nevojë për ndonjë udhëzim, mos mendoni se mund t'ju udhëzojë dikush më mirë se baballarët tuaj.

fëmijëve tanë. Madje, vetë botëkuptimi yt për bashkëveprim me të tjerët është i njëjtë. Të flasim për disa raste që të ndodhin gjatë ditës dhe pastaj të bëjmë krahasime.

Ka prej njerëzve syresh me të cilët mund të flasësh, madje t'ia zbulosh edhe gabimet tua me plot rehati, duke mos ndierë asnjë frikë prej tyre e as që pret ndonjë kundërshtim... prandaj atyre njerëzve ua thua të gjitha, gjerë e gjatë, pa trembje dhe pa frikë dhe pa llogaritur se mendimi i tij do jetë i njëjtë apo jo.

Ndërsa ka të tjerë, me të cilët thuajse nuk mund të bësh asnjë muhabet, madje do të kishe dëshirë që vazhdimisht të punosh larg syve të tyre, kur ata kalojnë pranë, ti e ndërpret punën, bile mund të ngushtohesh aq shumë prej tyre, saqë djathin ta kthesh në raftet e supermarketit, sepse ai edhe dje të ka parë se ti bleve disa kilogramë djathë, dhe tani do të pyesë: pse po blen prapë, mos bën harxhime të tepërta etj. E pastaj ti detyrohesh t'i tregosh se fëmija duke lozur nëpër shtëpi e ka thyer enën dhe djathi ra përtokë dhe u detyruam ta hedhim... që pastaj ky të vazhdojë prapë me këshillat e tij se fëmijën duhet ta edukosh më mirë që t'i respektojë të mirat dhe bereqetin që na e ka dhënë Allahu!!

Kujto pra njerëzit që i ke takuar dhe çfarë përshtypjesh të kanë lënë, me sa prej tyre ndarja është më e mirë!? Njeriu që nuk të ka kundërshtuar asnjëherë, mendimi i tij ndikon te ti, saqë mund ta

Kujto pra njerëzit që i ke takuar dhe çfarë përshtypjesh të kanë lënë, me sa prej tyre ndarja është më e mirë!? Njeriu që nuk të ka kundërshtuar asnjëherë, mendimi i tij ndikon te ti, saqë mund ta pranosh edhe si mendim personal.

pranosh edhe si mendim personal. Pra, kur ky njeri të kundërshton, mendimin e tij e merr seriozisht dhe këtë mendim të tij s'e nënçmon, sepse ai ka reaguar vetëm pse ka parë te ti gabim të madh, i cili nuk mund të anashkalohet. Ndërsa ai tjetri, i cili të mërzi me kundërshtimet e tij, ai vetëm shton largimin tënd prej tij dhe mendimeve të tij, madje të bën të ndihesh që nëse ti i pranon këshillat e tij, do të sëmuresh me sëmundjen e rëndë që është i "sëmurë" edhe ai. Ky është realiteti i shpirtit të njerëzimit, sipas të cilit janë krijuar. Ato krenohen edhe kur janë në gabim. Këto janë të njëjtat cilësi, të cilat edhe fëmijët tanë i bartin në vetvete, sikurse ne...

Nga kjo, dikush mund të përfundojë se unë jam duke kërkuar që mos të ndalojmë prej të këqijave, se unë jam duke kërkuar prej baballarëve që t'i lënë fëmijët e tyre ashtu si të duan vetë fëmijët, të thyjnë, të vjedhin dhe të bëjnë çdo gjë që dëshirojnë! Jo, këtë e kundërshtoj dhe

pyes: Ky fëmijë, a i ka dëgjuar prindërit me vëmendje? Si është puna me ato gabime që vijnë si rezultat i qortimeve dhe nënçmimeve të shumta? Gënjeshtër, hile e shumë sjellje tjera të ulëta. Për shumë adoleshentë, baballarët e tyre nuk dinë më shumë se ata janë djem të tyre dhe një ditë prej ditëve ishin të "gjunjësuar" para prindërve, ndërsa sot janë bërë të fortë dhe të lodhshëm...

Unë kërkoj prej të gjithë neve që të ndërrojmë mendimin tonë për fëmijët tanë, ta braktisim metodën e qortimit, nënçmimit dhe kërcënimit - metoda të cilat i kemi bërë zakon t'i përdorim gjatë gjithë ditës, të shikojmë mes gishtave për disa gabime të vogla, të cilat mund t'i kapërdijmë, dhe për të tjera të cilat assesi nuk përmirësohen me qortim e nënçmim.

Pra, të mundohemi të gjejmë metoda tjera për shërimin e këtyre gjërave dhe t'ua mundësojmë ndjenjën se shtëpia është siguri dhe rehati, prandaj o fëmijë të mi, mos kërkon ambient më të mirë sesa në shtëpinë tuaj, mos kërkon veshë që do t'ju dëgjojnë më shumë sesa veshët e prindërve tu dhe kur të keni nevojë për ndonjë udhëzim, mos mendoni se mund t'ju udhëzojë dikush më mirë se baballarët tuaj.

"O Zot na jep gra dhe fëmijë, me të cilët do të na kënaqet syri, dhe na bëj të parit e devotshmëve".

Përktheu:

Omer BERISHA

Shtanget fëmija yt dhe tashmë thuajse nuk kupton asgjë, ndërsa ti... s'je duke kuptuar asgjë më shumë se fëmija yt është i gatshëm të fshehë prej teje çdo gjë, e madhe qoftë a e vogël. Ajo që edhe më shumë ta shton dhembjen është fakti se kjo nuk ishte hera e parë, as e dyta, as e treta, madje nuk do të jetë as e fundit... normalisht, po që se nuk e marrim këtë punë seriozisht...

Mbarësojini fëmijët tuaj me lutje (2/2)

Sehar SHEIR

Lutjes me të cilën
lutesh për të vegjlit,
do t'ia shohësh
ndikimin kur të
rriten.

Nëse e analizojmë hadithin e të Dërguarit, salAllahu alejhi ue selem: “Zemrat e robërve janë mes gishtave të Mëshiruesit, i rrotullon ato (zemrat) si dëshiron”, do ta kuptojmë rëndësinë e lutjes dhe përlusës së gjatë saj për mbarrësimin e fëmijëve tanë. Allahu është i vetmi që i drejton zemrat, që udhëzon krijesat në rrugën e drejtë, dhe jo rastësisht i Dërguari i Allahut, salAllahu alejhi ue selem, brenda njëzet e katër orëve më tepër se shtatëdhjetë herë bënte këtë lutje: O Zoti im, Ti që i

rrotullon zemrat, forcoje zemrën time në fenë Tënde.

Në vijim të shohim se si lutja ishte zgjidhje për shumë nga sëmundjet dhe problemet e ndërlikuara pedagogjike dhe edukative, te të parët tanë të mirë, Allahu qoftë i kënaqur me ta. Çështjet e edukimit, siç mendojnë disa, në atë periudhë nuk kalonin pa probleme. Edhe ato gjenerata të zgjedhura ballafaqoheshin me vështirësi të shumta gjatë edukimit dhe mbarrësimit të fëmijëve, probleme të cilat ata i tejkaluan

Gruaja dhe familja

me lutje për të cilën është thënë:

Lutjes me të cilën lutesh për të vegjlit, do t'ia shohësh ndikimin kur të rriten.

Mu'avije ibën Kurre tregon: Kur më lindi djali, të cilin e emërova Ijas, shtrova një darkë për disa as'habë të Resulullahit, salAllahu alejhi ue selem, të cilët u lutën për djalin tim. Pasi i kryen lutjet u thash: Ju e bëtë duan tuaj tani unë do bëj dua e ju thoni amin. Pastaj u luta shumë gjatë për djalin tim, që të jetë i dalluar në fe dhe në mendje. Edhe sot i shoh gjurmët e asaj dua.

Lutja e Fudajl ibën Ijadit për djalin e tij.

Fudajl b. Ijadi, tabi'ini i njohur, kishte një djalë për edukimin e të cilit u angazhua shumë. Shpresonte se ai do të rritet si një i ri i dalluar me mençuri, devotshmëri dhe modesti. Kur edukimi i djalit iu vështirësua, bëri këtë lutje: O Allahu im, unë u mundova ta edukoj djalin tim Aliun por nuk pata sukses, Të lutem ta edukosh në vend timin...

Me këtë problem ballafaqohen shumë nga prindërit e kohës së sotme. Ata angazhohen me gjitha mjetet që kanë për t'i edukuar fëmijët e tyre por shumë prej tyre nuk arrijnë në ndonjë sukses. Një realitet i tillë nuk e dëshpëroi Fudajlin, i cili në përulësi ngriti duart lart dhe iu drejtua me lutje Zotit të gjithësisë dhe Allahu ia pranoi lutjen. Aliu i biri i Fudajlit u bë imam në dije dhe prijës në devotshmëri. Imam Nesaiu thoshte: i

Pse të mos e ndjekim këtë shembull nga historia e të lutemi për fëmijët tanë, që Allahu t'ua lehtësojë kuptimin, vramendjen, mësimin, provimet... Allahu sundon me gjithësinë dhe është i Gjithëfuqishëm, ju e dini apo e keni harruar këtë fakt.

besueshmi, besniku. Hatib Bagdadi thoshte: Ishte në shkallë të lartë të modestisë. Ibën Mubareku duke e lavdëruar thoshte: Njeriu më i mirë është Fudajl ibën Ijadi, por më i mirë se ai është djali i tij Aliu. Sufjani i biri i Ujejnes, duke folur për devotshmërinë e tij tha: Nuk kam parë njerëz më të devotshëm se Fudajli dhe i biri i tij.

Djaloshi i padëgjueshëm u shndërrua në ndihmës i mirë për të atin, në devotshmëri, asketizëm dhe modesti. Së bashku shkronin në xhami, në

haxhillëk dhe kryenin vepra të mira. Faleshin natën e agjëronin ditën. Kështu vazhdoi lidhja mes prindit dhe të birit derisa erdh dita e premtuar e ndarjes. Aliu, i biri i Fudajlit u nda nga jeta në vitin 183 pas hixhretit. Djali, i cili ndërroi jetë, i mungonte shumë të atit, i cili pas vdekjes, e kujtonte me këto fjalë: Një ditë Aliu më tha: Kërko nga Ai që na bashkoi në dynja të na bashkojë në ahiret dhe pastaj qau. I dashuri im, vazhdoi Fudajli, Allahu të shpërbleftë për ndihmën tënde ndaj meje. Fudajli u nda nga jeta e kësaj bote në vitin 187 pas hixhretit.

Lutja si ndihmë gjatë mësimin:

Selim b. Ejub b. Selim, duke folur për fëmijërinë e tij rrëfen: Jetoja në qytetin **Rejj** dhe kur shkova në mejtep tek mësuesi i Kur'anit ai kërkoi prej meje ta lexoj suren El Fatiha, gjë që s'munda ta bëj sepse fillova të belbëzoj. Mualimi më pyeti: A ke nënë? Thash: Po. Më tha: Le të lutet për ty, që të bëhesh dijetar dhe

lexues i Kur'anit. E ëma ime ashtu veproi. Pas pak kohë u shpërngulëm në **Bagdad** ku mësova dhe arrita suksese në mësim. Kur pas një kohë të gjatë u ktheva në Rejj, gjatë ligjëratës që e mbaja në xhami hyri mësuesi i Kur'anit, i cili s'më njihte. Më përshëndeti dhe tha: duhet shumë kohë për t'i mësuar këto gjëra. Desha t'ia përsëris këshillën që ma dha vite më parë, por u turpërova...

Pse të mos e ndjekim këtë shembull nga historia e të lutemi për fëmijët tanë, që Allahu t'ua lehtësojë kuptimin, vramendjen, mësimin, provimet... Allahu sundon me gjithësinë dhe është i Gjithëfuqishëm, ju e dini apo e keni harruar këtë fakt.

Lutja e prindërve si shkak për faljen e mëkateve:

Kur'ani na rrëfen për ndodhinë e Jakubit, alejhi selam, më fëmijët e tij në suren Jusuf. Kur ata u penduan për padrejtësinë që i kishin bërë Jusufit, pendimin e tyre e plotësuan duke kërkuar prej të atit të bënte dua për ta: Ata thanë: *"O ati ynë, lutu për ne që të na falen mëkatet tona, se me të vërtetë ne kemi qenë fajtorë!"* *"Më vonë do t'ia kërkoj Zotit tim faljen tuaj", tha ai (Jakubi), se vërtet, Ai është që falë, është mëshirues* (Jusuf, 97-98). Në një koment të këtij ajeti thuhet se ai këtë lutje e ka vonuar për kohën e syfyrit, kohën në të cilën lutjet pranohen.

Të lutesh kundër fëmijëve është në krye të listës së ndalesave gjatë edukimit

I Dërguari i Allahut, salAllahu alejhi ue selem, e ka alarmuar rrezikun e kësaj vepre. Xhabiri, i biri i Abdullahut,

radijAllahu anhumu, rrëfen: i Dërguari i Allahut, salAllahu alejhi ue selem, ka thënë: *"Mos bëni lutje kundër vetes, mos bëni lutje kundër fëmijëve, mos bëni lutje kundër shërbëtorëve, mos bëni lutje kundër pasurisë suaj dhe që të ndodhë që ato t'i bëni në kohë kur Allahu i pranon lutjet dhe ato (lutje kundër personave dhe gjërave të numëruara) të realizohen"* (Transmeton Muslimi). Një njeri erdhi tek Abdullah b. Mubareku dhe u ankua nga mosbindja dhe rebelimi i fëmijës së tij. Ibën Mubareku e pyeti, a kë bë lutje kundër tij? Tha: Po. Ibën Mubareku tha: **Ti e ke prishur.**

Në fund, të respektohet nëna dhe baballarë,

Gabimet e fëmijëve tanë kanë nevojë për durim dhe lutje. Kur themi lutje, nuk e kemi fjalën për lutjen që bëhet një ose disa herë. Për t'i parë efektet, lutjet duhet të bëhen me vazhdimësi, ditën dhe natën, publikisht apo larg syve të gjindes. Asnjëherë nuk duhet të humbasim shpresën dhe as duhet të nxitojmë për përgjigjen e lutjes së bërë. Ndoshta përgjigja e lutjes do të vijë pas muaj e vitesh të përpikërisë në lutje. Imam Dhehebiu prej tabi'init të njohur Meurek El Ixhli transmeton të ketë thënë: Njëzet vjet lutesha për një gjë dhe lutja nuk mu pranua, por unë asnjëherë nuk u mërzita nga lutja.

Ne duhet të trokasim në dyert e qiellit, duke bërë dua për fëmijët tanë, për përmirësimin e tyre, për përmirësimin e gjendjes së tyre, për shpëtimin e tyre në dynja dhe ahiret. T'i çojmë duart lart për fëmijët tanë, për ata që shpresojmë të jenë prehje e syve tanë në botën kalimtare dhe në kënaqësitë e amshueshmërisë.

Përktheu: Talha Kurtishi

Haxhillëku

Nga: Ali Shabani TANUSHA

Pyetje: Çka është urtësia e haxhillëkut dhe vlera e tij?

Përgjigje: Haxhi është vizitë e shtëpisë së shenjtë Qabes që është tempulli i parë në sipërfaqen e tokës dhe për meritën që ka quhet “Shtëpia e Allahut”. Aty ftohen të vijnë të gjithë besimtarët e mbarë botës e të vizitojnë këtë tempull të shenjtë si nderim dhe përkushtim ndaj Allahut të Lartmadhëruar. Vizituesit e këtij tempulli janë mysafirë të Allahut.

Allahu i madhëruar ka thënë: *“Shtëpia (xhamia) e parë e ndërtuar për njerëz, është ajo në Bekë (Mekë), e dobishme, udhërrëfyese për mbarë njerëzimin . Aty ka shenja të qarta: vendi i Ibrahimit, dhe kush hyn në te, ai është i sigurt ...”* Ali Imran 96.

Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem ka thënë: “Luftëtari në rrugë të Allahut, haxhiu dhe ai që niset të bëjë umren janë mysafirët e Allahut, i ka ftuar dhe i janë përgjigjur; e kanë lutur dhe u ka dhënë.” (hadithi është Hasen, shënon Ibën Maxhe)

Haxhillëlu ngërthen në vetvete një

histori të gjatë dhe mjaft interesante prej kohës së Ibrahimit alejhi selam. Ai e ndërtoi Qaben me djalën e tij Ismailin alejhi selam dhe prej atëherë Allahu e ka urdhëruar t’i thërrasë njerëzit të vizitojnë Qaben, *“Përkujtoje kur Ne e udhëzuam Ibrahimin për në vendin e shtëpisë (Qabes): të mos më përshkruajë Mua shok, ta pastroje shtëpinë Time për ata që e vizitojnë (bëjnë tavaf), që qëndrojnë në këmbë duke u falur, përkulur dhe që bëjnë sexhde. Dhe thirr ndër njerëz për haxhillëk, se të vijnë ty këmbësorë e edhe kalorës me deve të rraskapitura që vijnë prej rrugëve të largëta”* (Haxh 26, 27). Me ardhjen e pejgamberit të Fundit Muhamedit salAllahu alejhi ue selem haxhillëku e mori formën e plotë, pra siç zbatohet edhe në kohën e sotme.

Sa i përket vlerës së haxhit, para së gjithash është shtyllë e fesë islame.

Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem ka thënë: *“... haxhi i pranuar nuk ka tjetër shpërblim, përpos Xhenetit”*. Mutefekun alejhi. Po ashtu ka thënë: *“Vazhdoni të bëni*

haxhin dhe umren (një pas një) se këta të dyja i pastrojnë gjynahet ashtu siç pastron flaka ndryshkun e hekurit, arit dhe argjendit, e nuk ka haxhillëku i pranuar sevap tjetër përveç xhenetit". Sahih, Ibn Maxhe, Tirmidhiu dhe Nesaiu. Po ashtu ka thënë "Kush e bën haxhin për Allahun e Lartëmadhëruar, e nuk ka bërë gjëra të ndaluara (fjalë të ndyta dhe shfrenime), kthehet prej atje si në ditën kur e ka lindur nëna e vet (pa mëkate)". Mutefekun alejhi

Pyetje: Hoxhë i nderuar, na intereson se si Ibrahim alejhi selam i ka thirrur njerëzit e mbarë botës të vijnë ta vizitojnë Qaben?

Përgjigje: Allahu i Madhëruar e ka urdhëruar Ibrahim alejhi selam pasi ka përfunduar ndërtimin e Qabes, që t'i thërrasë njerëzit të vizitojnë Qaben: **"Dhe thirr ndër njerëz për haxhin, se të vijnë ty këmbësorë dhe kalorës me deve të rraskapitura, që vijnë prej rrugëve të largëta"** Haxh 27, përmendet në tefsirin e Ibën Kethirit se Ibrahim alejhi selam ka thënë: *O Zot, si do t'ua përcjell njerëzve kur zëri im nuk arrin deri tek ata?* I ka thënë: *Ti thirr, se Ne e përcjellim.* Pastaj ai ngrihet te vendi i tij në gurë, disa kanë thënë në kodërzën Safa dhe ka thënë: *O ju njerëz, Zoti juaj ka caktuar shtëpi (tempull), pra vizitoheni (bëni haxhillëkun aty).* Kodrat janë përlulur derisa zëri ka arritur në skajet e tokës dhe e kanë dëgjuar edhe ata që kanë qenë në barqet e nënave të tyre dhe në kurrizët e etërve të tyre. I është përgjigjur çdo gjë që e ka dëgjuar prej gurëve, objekteve dhe drurëve dhe prej atyre që Allahu ka caktuar të bëjnë haxhillëkun deri në ditën e Kiametit, e kanë thënë lebbejk(e) Allahumme lebbejk(e). Këtë e përmend Ibën kethiri

nga Ibën Abasi, Muxhahidi, Said b. Xhubejri dhe tjerë nga Selef. Allahu e di më së miri.

Pyetje: Kur është bërë farz haxhillëku dhe a mjafton vetëm një herë ta bësh për të përmbushur obligimin?

Përgjigje: Rreth vitit se kur është bërë farz haxhi, ka disa thënie, por më e vërteta është në vitin e nëntë. Edhe Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem e ka bërë haxhin vetëm një herë. Haxhi është obligim për çdo mysliman të moshërritur dhe të shëndoshë, që ka mundësi materiale dhe shëndetësore. Nëse nuk ka mundësi të shkojë në haxhillëk për shkaqe shëndetësore, por ka mundësi materiale obligohet të dërgojë ndonjërin nga besimtarët bedel në vend të tij.

Allahu e ka obliguar haxhillëkun me mundësi dhe ka thënë: **"Për hir të Allahut, vizita e shtëpisë (Qabes) është obligim për atë që ka mundësi udhëtimi për tek ajo, e kush nuk e beson (ai nuk e viziton); Allahu nuk është i nevojshëm për (ibadetin që e bëjnë) njerëzit."** Ali Imran 97

Ebu Hurejra radijAllahu anhu ka thënë se i dërguari i Allahut salAllahu alejhi ue selem ka mbajtur një fjalim (hytbe) ku ka thënë: *Allahu i madhëruar ua ka obliguar juve haxhillëkun, andaj bëjeni atë!* Një njeri i tha: A çdo vit o i dërguar i Allahut? Pejgamberi heshti derisa ai e përsëriti pyetjen, e pastaj tha: *Po të kisha thënë "po" do të ishte obligim për çdo vit, a ju nuk do të mundeshit.* Pastaj tha: *Më lini aty ku po ju lë unë, se janë shkatërruar ata që ishin para jush duke parashtruar shumë pyetje dhe kundërshtoheshin në pejgamberet e tyre, kur t'ju urdhëroj për ndonjë gjë, zbatoheni aq sa keni*

mundësi, a kur t'u ndaloj nga ndonjë gjë, lëreni atë! Shënon Muslimi

Pyetje: Në ajetin ku përmendet obligimi për Haxhillëk, ceket mundësia. Na tregoni se çfarë ngërthen “mundësia” në atë ajet?

Përgjigje: “Mundësia” e përmendur në ajet realizohet kur përmbushet gjendja e mirë shëndetësore, pasuria për të shkuar dhe për t’u kthyer si dhe rruga e sigurt.

Sa i përket shëndetit, është hadithi i Ibën Abasit radijAllahu anhu: Një grua nga fisi Hath’am i është drejtuar Pejgamberit salAllahu alejhi ue selem duke i thënë: O i dërguar i Allahut, babin tim e ka arritur farzi i haxhillëkut në pleqëri të thellë, nuk po mundet më të qëndrojë mbi kafshën e udhëtimit. A të bëj haxhin në vend të tij. Pejgamberi i tha: *bëje haxhin për të*. Mutefekun alejhi

Përsa i përket pasurisë për në udhëtim dhe për ata që lë në shtëpi, është hadithi i Pejgamberit salAllahu alejhi ue selem: *mjafton mëkat për njeriun të humbë racionin e atij që e ka në kujdes*.

Përsa i përket sigurisë së rrugës, duhet patjetër të jetë e rruga e sigurt, sepse të marrësh rrugë ku nuk ka siguri është dëm dhe kjo është e ndaluar fetarisht.

Pyetje: Haxhillëku, në përgjithësi është vështirë ta bëjnë njerëzit shpesh, dhe ka raste të tilla sa mezi arrijnë ta bënë një herë. Për këtë shkak na intereson se cilat janë gjërat që e prishin haxhillëkun për të pasur kujdes që mos të biem në ato gjëra. Allahu ju shpërbleftë.

Përgjigje: Haxhillëkun e prishin:

1. Marrëdhëniet seksuale, nëse bëhen përpara hedhjes së guralecëve të akabes (xhemreja e madhe), por nëse është pas hedhjes së guralecëve të akabes dhe pas tavafit ifada, nuk prishet haxhi edhe pse me këtë veprim bën mëkat.

2. Lënia e njërës apo më tepër rukneve (shtyllave) të haxhillëkut.

Ato janë: 1. Nijeti, 2. Qëndrimi në Arafat, 3. Tavafi ifada, 4. S’aji në mes safasë dhe Merves.

Kurban

Pyetje: Çfarë dispozite ka në fenë islame për kurbanin në Kurban Bajram?

Përgjigje: Mes gjithë thënieve të dijetarëve që janë thënë në lidhje me kurbanin në Kurban Bajram është se e ka dispozitën e vaxhibit (obligative) për atë që ka mundësi pasi që Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem ka thënë: *“Kush ka mundësi (të therë kurban), e nuk ther, mos të na qfrohet në musal-la (vend-falja e Bajramit)!“* (Hasen, shënon Ibn Maxhe)

Muhafef b. Selim ka thënë se kanë qenë në Arafat te Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem duke qëndruar në këmbë ku tha: *O ju njerëz, çdo familje e ka obligim për çdo vit (të therë) kurban dhe atire. A e dini se ç’është atire? Ajo që njerëzit e quajnë rexhebije. Mirëpo, atireja është shfuqizuar e ka mbetur kurban*.

Xhundub b. Su El-Bexheli tregon se ka qenë me të Dërguarin e Allahut salAllahu alejhi ue selem ditën e Kurbanit ku Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem ka thënë: *Kush ther para se të falë (bajramin), le ta përsërisë në vendin e saj një tjetër, e kush nuk ka therur ende, le të therë tani!* Mutefekun alejhi

Në këtë rubrikë mirëpresim të gjitha pyetjet e juaja, ndërsa ato më interesante do të botohen.
Pyetjet mund t'i dërgoni në albislam@gmail.com

Pastrimi për namaz

55

Abduladhim b. Bedevij elHalefij

Pastërtia është dy llojesh:

- Të pastruarit me ujë;
- Të pastruarit me dhe.

Në të pastruarit me ujë hynë: larja (gusli) dhe abdesi.

Forma e Abdesit

Transmeton Humrani, shërbëtori i Uthmanit, radijAllahu anhu, duke thënë: “Një herë Uthmani kërkoi ujë që të marrë abdes, dhe pastaj i lau duart tri herë, pastaj lau gojën dhe hundën, pastaj e lau fytyrën tre herë, pastaj dorën e djathtë deri në bërryl tre herë, pastaj dorën e majtë deri në bërryl tri herë, pastaj fërkoji kokën (i dha mes’h), e pastaj

lau këmbën e djathtë tre herë deri në zog të këmbës, e kështu lau edhe të majtën, e pastaj tha: “Kështu e kam parë Muhamedin, salAllahu alejhi ue selem duke marrë abdes. E pasi që e kreu, tha se Muhamedi salAllahu alejhi ue selem ka thënë:

“Ai që merr abdes si unë, e pastaj falë dy rekate duke mos bërë mëkat, Allahu ia falë atij mëkatet e bëra më parë.”

Kushtet e vërtetësisë së abdesit

- 1- Të bërit nijet
- 2- Përmendja e Emrit të Allahut, subhanehu ve teala, në fillim.
- 3- Vazhdimësia gjatë marrjes së abdesit

Farzet e abdesit

- 1- Të larët e fytyrës. Këtu bën pjesë edhe të shpëlarit e gojës dhe hundës;
- 2- Të larët e duarve deri në bërryla;
- 3- Të dhënë mes'h (të fërkuarit) krejt kokës dhe veshëve, ngase veshët bëjnë pjesë në kokë;
- 4- Të larët e këmbëve deri në nyje
- 5- Futja e ujit në brendi të mjekrës
- 6- Pastrimi i meseve të gishtërinjve të dorës dhe këmbës

Sunnetet e abdesit

- 1- Të përdorurit e misvakut
- 2- Të larët e duarve tri herë në fillim të abdesit
- 3- Të larët e gojës dhe hundës tri herë me një grusht
- 4- Larja mirë e gojës dhe hundës, për atë që nuk është agjërues
- 5- Dhënia përparësi anës së djathtë
- 6- Fërkimi i pjesës së trupit gjatë marrjes së abdesit
- 7- Pastrimi i gjymtyrëve gjatë marrjes së abdesit nga tri herë
- 8- Radhitja gjatë marrjes së abdesit
- 9- Duaja pas abdesit
- 10- Të falurit e dy rekateve pas abdesit

Gjërat që e prishin abdesin

- 1- Çdo gjë që del prej dy vrimave, qoftë urinë, nevojë e madhe ose erë
- 2- Gjumi i thellë
- 3- Humbja e vetëdijes
- 4- Të prekurit e organit pa leckë (direkt) me eposh
- 5- Ngrënia e mishit të deve

Për çka duhet marrë abdes

- 1- Për të falë namaz
- 2- Për të bërë tavaf rreth Ka'bës

Veprat për të cilat është mustehab (e pëlqyer) që të merret abdes

- 1- Të përmendurit e Allahut, subhanehu ve teala.
- 2- Para se të flesh
- 3- Nëse ai që është xhunub dëshiron të hajë ose të pijë, apo të flejë, ose të ketë sërish kontakt seksual
- 4- Të merret abdes para larjes, pa marrë parasysh se a është larja vaxhib apo sunnet
- 5- Të marrë abdes pas ngrënies së gjërave që i ka prekur zjarri
- 6- Të merret abdes për çdo namaz
- 7- Pas çdo prishje të abdesit
- 8- Pas vjelljes
- 9- Ai që e mban të vdekurin

Rregullat e mesteve

Imam Neveviu, rahimehullah ka thënë: "Të gjithë dijetarët janë të pëlqimit se lejohet të dhënit mes'h mesteve në udhëtim dhe në vendbanim, kur ke nevojë dhe kur s'ke nevojë, sa që edhe gruas që qëndron në shtëpi të saj, i lejohet t'i japë mes'h mesteve në kohën kur nuk ecën. E këtë nuk e kanë pranuar shiitët dhe havarixhët, mirëpo thënia e tyre është e palverë."

Kushtëzohet që për tu dhënë mes'h mesteve, duhet të jenë të mbathura me abdes. Kohëzgjatja e mes'hit të dhënë mesteve është tri ditë e tri net për udhëtarin, kurse një ditë e një natë për vendasin. Mes'hi i jepet pjesës së sipërme të këmbës.

Ashtu siç lejohet dhënia mes'h mesteve, gjithashtu lejohet të dhënit mes'h çorapeve dhe sandaleve. Mugire b. Shu'be thotë: "Muhamedi salAllahu alejhi ue selem mori abdes dhe u dha mes'h çorapeve dhe sadaleve".²

¹ Shiko: "Sherhu Sahihil-Muslimi", 3/164.

² (Ebu Davudi)

Mes'hi prishet me njërin nga këto tri gjëra:

1. Kalimi i afatit të caktuar. E pasi që afati i mesteve është i caktuar, atëherë nuk lejohet shtimi i kësaj kohe.

2. Xhunubllëku

3. Nxjerrja e mesteve prej këmbës, pasi që u është dhënë mes'h atyre ngase po u nxorën e pastaj mbathen, atëherë nuk do të jenë të pastra (këmbët) kur të mbathen mestet.

Gusli - larja

Kur detyrohet larja

1 - Ejakulacioni i spermës në gjumë apo duke qenë i zgjuar

2 - Kontakti seksual, edhe pse nuk ka ejakulim

3- Kur kafiri pranon Islamin

4- Ndërprerja e menstruacionit dhe lehonisë

Kushtet e larjes

- Nijjeti

Forma e larjes

Aishja, radijAllahu anha thotë: "Resulullahu salAllahu alejhi ue selem kur lahej nga xhunubllëku, fillonte me larjen e duarve, e pastaj merrte ujë me dorën e djathtë dhe gjuante në të majtën, pastaj lante organin, më pastaj merrte abdes si për namaz, pastaj merrte ujë dhe e hidhte në kokë duke futur gishtat në rrënjët e flokëve, e kur e shihte se ka fërkuar tërë kokën, hidhte tre grushta ujë në kokë, pastaj hidhte në tërë trupin e pastaj e lante tërë trupin."³

Kur gruaja të lahet nga xhunubllëku, nuk detyrohet t'i zgjidhë bystekët e flokëve, kurse kur të lahet nga menstruacioni obligohet t'i zgjidhë.

Kur është mustehab larja

1- Larja menjëherë pas çdo akti seksual,

2- Larja e gruas që është në istihada për çdo namaz, ose larja për Drekë dhe Ikindi së bashku, për Akshamin dhe Jacinë së bashku, dhe për çdo mëngjes veçmas

3 - Larja pas alivanosjes

4 - Të larët pas varrimit të mushrikut

5 - Larja për dy Bajramet dhe ditën e Arafatit

6 - Të larët për atë që lan të vdekurin

7 - Larja para veshjes së ihramit për Haxhillëk ose Umre

8 - Larja për të hyrë në Mekë

9 - Të larët në ditën e Arafatit

Tejemumi - Të pastruarit me dhé

Allahu, subhanehu ve tealà, thotë: "*Në qoftë se jeni të sëmure, ose në ndonjë udhëtim, ose ndonjëri prej jush vjen prej vendit të nevojës, ose keni kontaktuar me gratë dhe nuk gjeni ujë, atëherë mësyne (merrni tejemum) dheun e pastër dhe me të fërkoni fytyrën dhe duart*".⁴

Pejgamberi salAllahu alejhi ue selem thotë: "*Dheu i pastër është pastrim për besimtarin edhe nëse nuk gjën ujë dhjetë vjet*".⁵

Shkaqet kur lejohet të merret tejemumi

Marrja e tejemumit lejohet në rast kur nuk ka mundësi të përdoret uji, nëse nuk ka fare ujë, nëse ekziston frika se uji të bën dëm, nëse është shumë ftohtë (sa që të bën dëm), ose je i sëmure.

³ (Buhariu dhe Muslimi)

⁴ (Maide: 6)

⁵ (Tirmidhiu, Ebu Davud dhe Nesaiu, hadithi është sahih).

Vendosen duart mbi dhe, pastaj fryhet në to, fërkohej fytyra, më pas shuplakat.

Tejemumi është sikurse abdesi, mund të bësh me të atë që mund të bësh me abdes, mund të marrësh tejemum para namazit si në rastin kur merr abdes, mund të falësh disa namaze me një tejemum

Çfarë e prish tejemumin

Tejemumin e prish çdo send që prish abdesin, e plus kësaj, nëse gjen ujë ose i mundësohet të përdorë ujë atij që s'ka pasur mundësi ta përdorë, e namazet që ka falur me tejemum nuk detyrohet t'i përsërisë (nëse vjen uji).

Ai që ka plagë në trup dhe e ka mbështjellë me leckë, nuk obligohet ta lagë atë pjesë as t'i japë tejemum. Me këtë argumentohet se çdo vepër që nuk mund ta kryejë njeriu, bie obligimi prej tij, zëvendësimi i kësaj duhet të vijë me Kur'an dhe Sunnet, e duke qenë se Kur'ani dhe Sunneti nuk kanë treguar zëvendësim për pjesën e mbuluar me leckë që nuk mund ta lajmë, atëherë nuk obligohemi ta fërkojmë me dorë të lagët ose tejemum.

Rregullat e hajzit-menstruacionit dhe nifasit-lehonisë

Menstruacioni është dalja e gjakut të njomë te gratë, kurse sheriatit nuk ka përcaktuar afatin e kësaj gjakderdhjeje, as afatin më të vogël, e as atë më të madhin, por duhet mbështetur në traditën e

gruas.⁶

Kurse lehonja është gjaku që del nga shkaku i lindjes, e afati më i gjatë është 40 ditë.

E nëse pastrohet para se të mbushë 40 ditë - atëherë konsiderohet e pastër, kurse në rast se gjakderdhja vazhdon edhe pas 40 ditëve, ditën e 40 lahet dhe konsiderohet e pastër.

Çka ndalohet për gruan gjatë periudhës së hajzit dhe nifasit

Gruaja që gjendet në menstruacione dhe lehonja, i ndalohen të gjitha ato vepra që i ndalohen xhunubit, e duke i shtuar kësaj edhe:

1 - I ndalohet agjërimi, të cilin e kompenson kur të pastrohet.

2 - Kontakti seksual

Dispozitat e sheriatit për atë që kryen marrëdhënie me gruan që gjendet në menstruacione

Imam Neveviu, radijAllahu anhu, thotë: "Nëse ndonjë mysliman beson se kryerja e marrëdhënieve seksuale me gruan që është në menstruacione është e lejueshme, del prej feje dhe bëhet felëshues - murted. Ndërsa, nëse ndokush prej myslimanëve kryen këtë vepër duke mos besuar se është e lejueshme, e bën këtë nga harresa, apo nuk e di se gruaja e tij gjendet në menstruacione, dhe nuk e di se kjo punë është e ndaluar ose detyrohet - atëherë nuk ka mëkat, e as që duhet të japë

⁶ Duke qenë se argumentet që flasin mbi kufizimin e kohës së hajzit, ose janë argumente meukufe (me zinxhir deri te sahabë) ose merfua (me zinxhir të plotë), mirëpo të dobëta, në të cilat nuk mundemi të mbështetemi për të përcaktuar afatin më të vogël dhe më të madh të këtij cikli mujor, për këtë për të njohur grua ciklin e saj mujor duhet të bazohet në traditën e zakonshme të ciklit të saj, e nëse nuk ka cikël të zakonshëm, atëherë sipas llojit të gjakut. (sh.p.).

shpagim (kefaret). E nëse e kryen aktin seksual me gruan që është me menstruacione me qëllim, duke ditur se është haram kjo punë - atëherë ka bërë mëkat të madh, duhet të pendohet, kurse, sa i përket shpagimit, ka dy mendime.⁷ Mendimi më i vërtetë është se këtij njeriu i bëhet obligim shpagimi duke u bazuar për këtë në hadithin e Ibn Abbasit, radijAllahu anhu, i cili tregon se Resulullahu salAllahu alejhi ue selem atij që ka pasur kontakt seksual me gruan e tij, e që ka qenë me menstruacione, ka thënë:

“Jepni shpagim një dinar ose gjysmë dinari”,⁸

El-istihada

Është gjak që del jashtë periudhës së menstruacionit dhe lehonisë ose bashkë me të. Nëse është së bashku me të menstruacioneve dhe lehonisë, atëherë ajo është në këtë formë:

1 - Nëse gruaja ka pasur si traditë t'i zgjasë menstruacioni shtatë ditë, e me

këtë rast zgjatet afati deri në dhjetë ditë, atëherë kjo që ka tepruar (tre ditëshi) është ISTIHADA.

2 - Nëse gruaja di ta dallojë gjakun, atëherë, “gjaku i zi” te gratë është menstruacion. Kurse gjakrat tjera janë ISTIHADA.

Nëse një femër posa ka hyrë në pubertet dhe nuk mund ta dallojë istihadën dhe menstruacionin, atëherë vepron sipas traditës së shumicës së grave.

Rregullat e istihadës

Gruas që është në Istihada, nuk i ndalohen veprat që i ndalohen në menstruacion, por obligohet të marrë abdes për çdo namaz.

Preferohet që të lahet për çdo namaz, ashtu siç e cekëm kur folëm mbi larjet e pëlqyeshme.

Zgjedhi: Agim Bekiri

⁷ Shiko: “Sherhu Sahihil-Muslimi”, 3/204.

⁸ (Nesaiu, Ebu Davudi dhe Ibn Maxhe)

VAKËFET NË MAQEDONI NË PERIUDHËN OSMANE

Dr. Ismail Bardhi

Vepra “*Vakëfet në Maqedoni në periudhën osmane*” e **Prof. dr. Ahmet Sherif**, botuar në gjuhën shqipe, përbëhet nga Parathënia, tre kapituj: Paraqitja e vakëfeve; Pasqyrë e vakëfeve dhe pronave vakëfore në Maqedoni dhe Roli shoqëroro-ekonomik, rëndësia e vakëfeve dhe Përfundimi, e pasuruar me Pasqyrën e burimeve dhe literaturës dhe Fjalorin terminologjik.

Prof. dr. Ahmet Sherif është njëri nga pasuesit më të spikatur të gjeneratës pioniere të hulumtuesve të osmanistikës në Maqedoni, si Hasan Kaleshi, Glissha Elezoviq, Aleksandar Matkovski, Abdurrauf Fetah, Metodija Sokolovski, Aleksandar Stojanovski e Kemal Aruçi, e cila gjatë viteve gjashtëdhjetë të shekullit të kaluar zbulonte thesarin e arkivave osmane. Ahmet Sherif materialin burimor e ka gjetur në **Arkivin Shtetëror të R. Turqisë në Stamboll**,

**Autor: Ahmet Sherif,
Nun, Shkup, 2006, f. 257**

pastaj në **Tapu ve Kadastro Arshivi në Ankara**, në **Arkivin Shtetëror të R. Maqedonisë** si dhe pranë **Institutit për Histori Nacionale të R. Maqedonisë**, që më vonë do të shndërrohet në themel të studimeve të fushave të ndryshme nga sfera e historisë politike, ekonomike dhe kulturore të Maqedonisë në periudhën osmane. Pas zbulimit të këtij materiali burimor, u bë e qartë se me hulumtimin e historisë së Maqedonisë, si dhe i të gjitha atyre vendeve që përbënin indin e shtetit osman, nuk do të mund të merret në mënyrë kompetente askush që nuk është në gjendje t'i lexojë dhe vlerësojë këto burime. Në këtë kuptim, ai u bë profesionist i rrallë, i aftë për studimin e këtij materiali burimor, si dhe të trashëgimisë kulturore të popullatës vendase, që veprat e veta i shkruante në gjuhët orientale.

Vështrimin rreth veprës së Prof. dr. Ahmet Sherif do ta ndajmë në tri pika: rëndësia dhe roli i vakëfit nga aspekti fetar; vakëfet si të tilla, dhe mënyra e shfrytëzimit të vakëfeve.

Sa i përket çështjes së vakëfit në aspektin teorik, për këtë kemi burime të shumta, por prof. dr. Ahmet Sherif shtjellimin e kësaj tematike bën me një mjeshtri të madhe, duke vozitur nëpër tekstin e shenjtë dhe traditën e Pejgamberit salAllahu alejhi ue sellem, si dhe duke vazhduar deri te krijimi i institucioneve më të larta përkatëse brenda Perandorisë Osmane, si Ministria e Vakëfit në shekullin XVII.

Qëllimi i këtij punimi është të tregojë në rezultatet shkencore dhe postulatet themelore lidhur me vakëfet, të cilat Prof. dr. Ahmet Sherif ishte ndër të parët që i vendosi. Duke studiuar burimet osmane, ai në masën më të madhe merrej me studimin e defterëve të kadastrave, të cilave ua kushtoi një pjesë të madhe të veprimtarisë së tij shkencore. Këtu në rend të parë vjen studimi i krijimit të vendbanimeve urbane dhe zhvillimi i tyre në kuptimin urban, ekonomik, demografik dhe kulturor. Qytetet në shtetin osman kanë qenë pasqyrë ku kanë gjetur vend të gjitha ngjarjet shoqërore-politike, kështu që marrja me historinë e tyre do të thotë marrje edhe me një sistem të tërë përfaqësues të Shtetit osman. Në bazë të të dhënave që rrokim në regjistrimet përmbledhëse dhe detajore në lidhje me territorin e sotëm

Edhe pse vakëfi është institucion privat, duke studiuar burimet e arkivave osmane, prof. dr. Ahmet Sherif ka konstatuar se si edhe vetë objektet e para të vakëfit janë realizuar me qëllime shtetërore. Në të vërtetë, vakëfet e para janë themeluar nga nëpunësit e lartë osmanë me prejardhje nga vendet ballkanike.

të Maqedonisë, ai ka konstatuar ligjshmërinë me të cilën janë krijuar dhe më tej janë zhvilluar qytetet, si përqendrim i qendrave prodhuese, shpirtërore, kulturore dhe politike të këtij sistemi.

Rol qenësor në zhvillimin e qyteteve në sistemin shoqëror osman, ka vërejtur prof. dr. Ahmet Sherif, ka luajtur institucioni i vakëfit. Në parim, shteti i ka orientuar forcat e veta drejt zgjerimit dhe ruajtjes së kufijve të arritur, ndërsa nevojat arsimore, të komunikacionit, ato ekonomike, humane dhe të

tjera të bashkësisë ia ka lënë iniciativës private, duke e nxitur atë vazhdimisht. Individët, në varësi të statusit të tyre social, kanë ngritur përmes vakëfit objekte arsimore, ekonomike, sociale dhe të tjera të dobishme dhe kështu kanë kënaqur të gjitha nevojat e respektuara të bashkësisë së mjedisit qytetar.

Kjo vepër na ofron numër të madh të dhënash që dëshmojnë për ngritjen e xhamive, mektebeve, medreseve, bibliotekave, muvekitaneve, haneve, karavan sarajeve, magazave, çezmeve, ujësjellësve, shatërvanëve, urave, rrugëve publike, musafirhaneve, imareteve dhe objekteve të tjera, që ka kushtëzuar themelimin e vakëfeve nga të ardhurat e të cilave janë mirëmbajtur institucionet e cekura.

Kodet etike dhe morale mbi të cilat është mbështetur institucioni i vakëfit, pikënisjen e tyre e kanë pasur tek feja islame. Heqja dorë nga e mira në favor të

bashkësisë ka patur formën e kodit shoqëror, të cilin e kanë ndjekur të gjithë individët e shituar materialisht të shoqërisë osmane, pavarësisht nga gjinia, që me anë të vakëfeve të tyre kanë dhënë kontribut në zhvillimin e vendbanimeve qytetare dhe klimës shpirtërore të tij. Edhe pse vakëfi është institucion privat, duke studiuar burimet e arkivave osmane, prof. dr. Ahmet Sherif ka konstatuar se si edhe vetë objektet e para të vakëfit janë realizuar me qëllime shtetërore. Në të vërtetë, vakëfet e para janë themeluar nga nëpunësit e lartë osmanë me prejardhje nga vendet ballkanike. Duke formuar bërthamën e parë qytetare me anën e vakëfeve të tyre, në formë objektesh të cilat kanë kënaqur nevojat fetare, arsimore, ekonomike, higjienike dhe të tjera të bashkësisë, ata në mënyrë të tërthortë kanë realizuar edhe nevojat shtetërore.

Si rrjedhim i gjithsa u tha më sipër, nisma e shtetit paraqitet e shprehur në një ndërlidhje me të gjithë faktorët qenësorë të cekur. Pra, autori ka konstatuar se, pas krijimit komplet dhe zhvillimit të qyteteve, ka qëndruar vullneti i forcave shtetërore, e cila ka ndjekur nga afër dhe ka udhëhequr me syçelëti, edhe pse nga prapavija, të gjitha rrjedhat në qytet. Për këtë flet edhe fakti se të hyrat dhe të dalat e të gjitha vakëfeve, në intervale të caktuara kohore, i ka kontrolluar nëpunësi qendror shtetëror – kadiu.

Vakëfet kanë ndihmuar në përparimin e tregtisë dhe të zanateve. Ato na ofrojnë të dhëna për krijimin dhe mënyrën e punës së organizatave të ndryshme ekonomike e shoqërore, të cilat janë themeluar dhe kanë vepruar gjatë kohës së sundimit të osmanlinjve, pastaj për llojet e ndryshme të zanateve

dhe nëpunësve të ushtrisë dhe administratës shtetërore.

Përveç një numri të madh të vakëfeve të njohur, autori na drejton nga një varg i madh i bamirësve të njohur dhe të panjohur jo vetëm myslimanë, por edhe të konfesioneve të tjera dhe atë në të gjitha qytetet dhe fshatrat e Maqedonisë.

Veçoria e veprës së prof. dr. Ahmet Sherif qëndron në atë se ai në mënyrë të dokumentuar na jep të dhëna për shfrytëzuesit e këtij institucioni shumë të rëndësishëm me pasoja që vënë në pyetje “besimin” dhe kuptimin e tij institucional. Siç thotë vetë autori: “në fazën e fundit të zhvillimit të vakëfeve në Maqedoni fillojnë të paraqiten shenjat e para të rënies dhe stagnimit të tyre, dhe atë duke filluar nga mesi i shek XVIII deri në fund të sundimit osman në Maqedoni në vitin 1912”. Kjo ka sjellë deri te keqpërdorimi i tij dhe dukuria e “pronësimit” të vakëfit nga shfrytëzuesit e tij. Në veprën në fjalë ceken edhe shumë e shumë vakëfe të cilat fare nuk ekzistojnë më ngaqë janë shkatërruar dhe zhdukur. Çdo lexues në këtë vepër do të vërejë se këtë institucion më tepër e kanë zhdukur vetë përfaqësuesit e kësaj feje dhe të këtij institucioni sesa të tjerët.

Vlera e këtij libri qëndron në faktin se është bazuar mbi materiale burimore arkivore, të cilat mund të bëhen material për studime në vete, siç janë vakëfnamet, defteret dhe sallnamet. Prandaj kjo vepër e prof. dr. Ahmet Sherif paraqet edhe një kontribut të vlefshëm në përpjekjet për t’u treguar se çfarë ka qenë ndikimi i institucionit të vakëfit në zhvillimin e qyteteve në Maqedoni gjatë Perandorisë Osmane.

Ribotim i librave më të kërkuara

1. PSE MBULESA

Autor: Muhammed ibn Ismail

2. NAMAZI ME XHEMAT

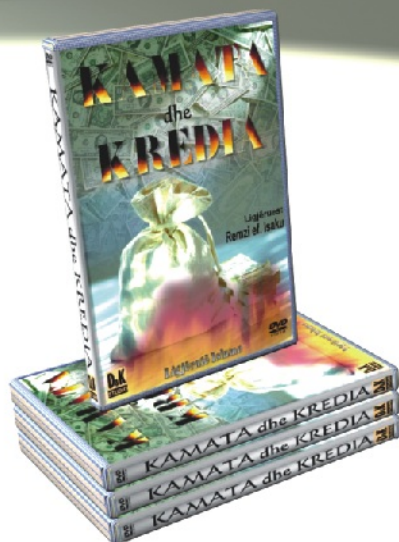

3. DËSHIROJ TË PENDOHEM POR...

Autor: Muhammed Salih El Munexhid

Shtëpia Botuese "NuN" - Shkup

+ 389 2 3230 827, + 389 75 436 718

Studio D&K d.o.o.e.l. Shkup tel: +389 (2) 26-26-952 www.studioldk.net studioldk@mol.com.mk

Produktet tona nuk mund ti gjeni gjithkund

*Duhen produkte
të mira për të aritur
rezultat.
Prandaj kërkoheni
atë tek ne*

Tapetë Muri

F.A.G - Kom
Shkup-Maqedoni
rr.Xhon kenedi nr.9a,lok 14
Tel.+389 (2) 2600 154
Faks: +389 (2) 2601 248
Mob:+389 (75) 36 66 14
E-mail: fag_color@yahoo.com
www.flugger.com

